• выдаецца са жніўня 1917 г. БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА • цана 1000 рублёў

21 лістапада 1996 г. чацвер, № 272 (23075)

ЗВЯЗДА

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«РЭФЕРЭНДУМ АДБУДЗЕЦЦА Ў РАМКАХ КАНСТЫТУЦЫІ І ЗАКОННАСЦІ»

«Ніякай размовы аб адмене рэферэндуму быць не можа. Рэферэндум адбудзецца ў рамках Канстытуцыі і законнасці». Аб гэтым заявіў 20 лістапада Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка на сустрэчы з групай дэпутатаў Вярхоўнага Савета, якія прадстаўляюць розныя рэгіёны рэспублікі. Па просьбе парламентарыяў яна была запланавана напярэдадні, паколькі чакалася, што 20 лістапада Прэзідэнт сустрэнецца са Старшынёй Вярхоўнага Савета Сямёнам Шарэцкім і раскажа затым заканадаўцам аб шляхах пошуку кампрамісу паміж кіраўнікамі дзвюх галін улады. Аднак гутарка, ініцыіраваная кіраўніком парламента, так і не адбылася, паколькі Сямён Шарэцкі, які прыбыў у Адміністрацыю Прэзідэнта, павёў сябе некарэктна, спрабуючы пачаць перапалку з кіраўніком Адміністрацыі Міхаілам Мясніковічам, які знаходзіўся ў прыёмнай Прэзідэнта.

Такія паводзіны дзяржаўнага дзеяча ў сталым узросце цяжка назваць блазенствам, адзначыў Аляксандр Лукашэнка. Таму ён расцаніў гэты інцыдэнт як распрацаваную загадзя тактыку, накіраваную на зрыў сустрэчы з Прэзідэнтам. Дзеянні спікера парламента, адзначыў Прэзідэнт, разыходзяцца са зробленымі раней Сямёнам Шарэцкім заявамі аб гатоўнасці кіраўніцтва Вярхоўнага Савета да кампрамісу і могуць сарваць пачаты дыялог па пошуку згоды.

Гаворачы аб рашэнні Канстытуцыйнага суда, які па прапанове групы дэпутатаў завёў справу аб імпічменце, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што адчувае сябе спакойна і ўпэўнена, паколькі ніякіх падстаў для адхілення яго ад пасады няма. Згодна з Канстытуцыяй, падпісаныя кіраўніком дзяржавы ўказы не могуць разглядацца ў якасці падставы для імпічменту. Таму Прэзідэнт, яго Адміністрацыя, урад працягваюць працаваць у тым жа ключы, што і раней, накіроўваючы свае намаганні на стабілізацыю грамадства і выхад з эканамічнага крызісу, адзначыў Аляксандр Лукашэнка. Ён паведаміў, што праведзеная напярэдадні яго сустрэча са старшынёй Канстытуцыйнага суда Валерыем Ціхіняй паказала: ёсць узаемнае разуменне той сітуацыі, што складваецца ў краіне. Аб поўным узаемаразуменні і падтрымцы дзеянняў Прэзідэнта заявілі і члены Цэнтрвыбаркома, якія сустрэліся з Аляксандрам Лукашэнкам 20 лістапада.

(Заканчэнне на 8-й стар.)

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 472

Аб вызваленні А.А.Саннікава ад пасады намесніка міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь

Вызваліць Саннікава Андрэя Алегавіча ад пасады намесніка міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь па ўласнаму жаданню (арт.31 КЗаП Рэспублікі Беларусь).

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

18 лістапада 1996 г., г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 474

Аб адстаўцы М.М.Чыгіра

У адпаведнасці з пунктам 4 часткі першай артыкула 100 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь прыняць адстаўку Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Чыгіра Міхаіла Мікалаевіча.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

18 лістапада 1996 г., г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 475

Аб назначэнні С.С.Лінга выконваючым абавязкі Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь

Назначыць намесніка Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Лінга Сяргея Сцяпанавіча выконваючым абавязкі Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

18 лістапада 1996 г., г.Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ № 476

Аб вызваленні А.В.Саснова ад пасады міністра працы Рэспублікі Беларусь

Вызваліць Саснова Аляксандра Віктаравіча ад пасады міністра працы Рэспублікі Беларусь па ўласнаму жаданню (арт.31 КЗаП Рэспублікі Беларусь).

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

18 лістапада 1996 г., г.Мінск.

ПРЭЗІДЭНТ І ЧЛЕНЫ ЦЭНТРВЫБАРКОМА АБМЕРКАВАЛІ СІТУАЦЫЮ Ў КРАІНЕ

Як кіраўнік дзяржавы і гарант Канстытуцыі, Прэзідэнт Беларусі не дапусціць ніякіх правакацыйных дзеянняў у адносінах да членаў Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў. Аб гэтым Аляксандр Лукашэнка заявіў на сустрэчы з членамі Цэнтрвыбаркома, якая адбылася ў рэзідэнцыі кіраўніка дзяржавы 20 лістапада.

Як адзначыў Прэзідэнт, паводле паступіўшых звестак, парламент мае намер прыняць шэраг татальных спроб для таго, каб дэстабілізаваць сітуацыю ў Цэнтрвыбаркоме, у тым ліку адхіліць ад пасад шэраг адказных асоб. Прэзідэнт падкрэсліў, што адбываецца працэс галасавання на рэспубліканскім рэферэндуме, і таму прыняцце Вярхоўным Саветам якіх-небудзь пастаноў або змяненняў у заканадаўства цяпер недапушчальнае.

У ходзе сустрэчы з Прэзідэнтам яе ўдзельнікі абмеркавалі сітуацыю, якая склалася ў дзяржаве, і праблемы, што стаяць перад усімі галінамі ўлады. Асаблівая ўвага была ўдзелена пытанням, якія датычаць непасрэднай дзейнасці камісіі па правядзенню галасавання грамадзян Беларусі на рэспубліканскім рэферэндуме, у тым ліку фінансаванню. Як паведаміў Аляксандр Лукашэнка, фінансаванне будзе ажыццяўляцца на тым узроўні, які неабходны для нармальнай работы Цэнтрвыбаркома. Акрамя таго, улічваючы вялікі аб'ём работы, якую выконваюць цяпер члены ўчастковых выбарчых камісій, аддадзена распараджэнне, каб для іх была захавана зарплата па месцы асноўнай работы.

Як адзначалася на сустрэчы, абмен думкамі паказаў, што погляды Прэзідэнта і членаў Цэнтрвыбаркома на сітуацыю ў краіне і на шляхі выхаду з крызісу супадаюць па ўсіх важнейшых пазіцыях. І ініцыятар рэферэндуму, і тыя, хто ажыццяўляе кантроль за ходам плебісцыту, маюць намер зрабіць усё неабходнае, каб волевыяўленне беларускага народа праходзіла ў спакойнай і дзелавой атмасферы.

Ларыса ЛАЗАР, БЕЛТА.

ДЗЕЯННІ КІРАЎНІКА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РАЗЫХОДЗЯЦЦА З ЯГО ЗАЯВАМІ АБ ГАТОЎНАСЦІ ДА КАМПРАМІСАЎ

20 лістапада па папярэдняй дамоўленасці павінна была адбыцца сустрэча Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі са Старшынёй Вярхоўнага Савета Сямёнам Шарэцкім. Кіраўнік дзяржавы згадзіўся на сустрэчу са спікерам парламента ў імя захавання грамадзянскага міру і спакою ў краіне.

Аднак, прыбыўшы ў рэзідэнцыю Прэзідэнта, замест таго, каб сустрэцца з кіраўніком дзяржавы, у яго прыёмнай пан Шарэцкі ўстроіў істэрыку. У некарэктнай форме ён запатрабаваў адправіць назад дэпутатаў Вярхоўнага Савета, якія сабраліся ў рэзідэнцыі кіраўніка дзяржавы для сустрэчы з Аляксандрам Лукашэнкам.

Гэтыя дзеянні С.Шарэцкага разыходзяцца з яго раней зробленымі заявамі аб гатоўнасці да кампрамісаў і могуць сарваць пачаты дыялог па пошуку згоды. Сваімі дзеяннямі ён даказаў асабістую незацікаўленасць ва ўрэгуляванні палітычнага крызісу, нежаданне працаваць на карысць беларускага народа, які выбраў яго.

Істэрыка і тупанне нагамі на сваіх калег-дэпутатаў наўрад ці дабавяць аўтарытэту кіраўніку Вярхоўнага Савета. У гэтай складанай абстаноўцы ад чалавека, які займае такую высокую дзяржаўную пасаду, патрабуецца больш адказны падыход да сваіх паводзінаў.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

СУСТРЭЧА НА ВЫШЭЙШЫМ УЗРОЎНІ НЕ АДБЫЛАСЯ

Кіраўнік беларускага парламента Сямён Шарэцкі адмовіўся ад сустрэчы з Прэзідэнтам краіны Аляксандрам Лукашэнкам. Аб гэтым ён паведаміў раніцай 20 лістапада на брыфінгу ў Вярхоўным Савеце.

Дамоўленасць аб сустрэчы, паводле слоў Сямёна Шарэцкага, была дасягнута напярэдадні ў яго гутарцы з кіраўніком Адміністрацыі Прэзідэнта Міхаілам Мясніковічам. Меркавалася, што перамовы кіраўніка парламента і Прэзідэнта адбудуцца 20 лістапада ў 10.00. Аднак, як адзначыў Сямён Шарэцкі, ён не пайшоў да Аляксандра Лукашэнкі, паколькі той, насуперак дамоўленасці, ва ўказаны час праводзіў кансультацыі з групай парламентарыяў. Такія дзеянні кіраўніка дзяржавы ён расцаніў як спробу сарваць дыялог дзвюх канфліктуючых галін улады.

Сямён Шарэцкі заявіў, што не пойдзе на сустрэчу з Прэзідэнтам, пакуль той не верне ў Вярхоўны Савет усіх дэпутатаў, якія засядаюць у яго рэзідэнцыі, паколькі іх адсутнасць зрывае работу парламента. Ён таксама паведаміў, што сёння адправіцца ў Смаленск для сустрэчы з кіраўнікамі расійскай Дзярждумы. Паводле яго меркавання, туды ж прыбудзе і Аляксандр Лукашэнка.

Ацаніўшы становішча ў краіне як вельмі напружанае, Сямён Шарэцкі назваў шляхі выйсця з крызісу. На яго думку, гэта адкліканне парламентам і Прэзідэнтам сваіх праектаў змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі, што выносяцца на рэферэндум, прыпыненне галасавання на рэферэндуме і аднаўленне Цэнтрвыбаркома.

Ларыса КЛЮЧНІКАВА, БЕЛТА.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

ПАЛІТЫЧНАЕ АБВАСТРЭННЕ Ў БЕЛАРУСІ Ў ЦЭНТРЫ ЎВАГІ НАШЫХ СУСЕДЗЯЎ

Нягледзячы на байкот дзейнасці заканадаўчага органа асобнымі дэпутатамі, пленарнае пасяджэнне сесіі ўчора ўсё ж адбылося.

Але хоць пытанні, якія спачатку на ім абмяркоўваліся, былі тымі ж, што і на дзень раней, агульная атмасфера напружанасці заўважна спала. Беларускім дэпутатам нават удалося прыступіць да разгляду асобных законапраектаў. Трэба адзначыць, што быў адобраны ў першым чытанні Закон «Аб свабодным перамяшчэнні і выбары месца жыхарства на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь», чым фактычна зроблены першы крок да адмены інстытута прапіскі ў Рэспубліцы Беларусь. Гэтае рашэнне адначасова можна расцэньваць як значны крок і ў справе пашырэння свабод грамадзян.

У парадак дня было ўключана пытанне аб унясенні змен у састаў Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў. У прыватнасці, прадугледжвалася вызваленне ад займаемых пасад членаў ЦВК Ярмошынай і Кажуры, а таксама сакратара камісіі І. Ліхача. Аднак дэпутаты ўчора задаволілі толькі заяву аб адстаўцы сп. Кажуры, адклаўшы на няпэўны час разгляд іншых кадравых пытанняў. Дарэчы, Прэзідэнт Беларусі вельмі адмоўна ацаніў спробы парламента ўнесці змены ў састаў ЦВК і адзначыў, што не дапусціць гэтага. Няўдачай закончылася прапанова абмеркаваць папраўкі ў Закон аб прадпрыемствах, якія не падлягаюць прыватызацыі і раздзяржаўленню: ніводнага артыкула не ўдалося прыняць з-за адсутнасці ў зале вялікай колькасці дэпутатаў. У выніку гэтага на разгляд парламентарыяў быў прапанаваны менш спрэчны законапраект — «Аб рэкламе», абмеркаваннем якога і закончыліся ўчарашнія пленарныя пасяджэнні.

Беларускі парламент учора па-ранейшаму заставаўся эпіцэнтрам падзей, куды сцякалася інфармацыя аб развіцці канфлікту паміж галінамі ўлады ў рэспубліцы. Асаблівасцю гэтага процістаяння 20 лістапада стала рэакцыя на падзеі ў Беларусі нашых бліжэйшых суседзяў. Першай адгукнулася Вярхоўная Рада Украіны, выказаўшы ў прынятай напярэдадні заяве спадзяванне на мірнае вырашэнне канфлікту.

Занепакоенасць тым, што адбываецца ў Беларусі, выказаў Прэзідэнт Польшчы А. Квасьнеўскі. Ён адзначыў, што яго дзяржава не можа заставацца раўнадушнай да беларускай рэчаіснасці і праінфармаваў, што па ініцыятыве польскага боку рыхтуецца сумесная заява кіраўнікоў Польшчы, Літвы і Украіны адносна сітуацыі ў Беларусі. У ёй будзе выказвацца падтрымка ходу дэмакратычных працэсаў у Беларусі і заклік вырашыць канфлікт мірным шляхам. Не засталася ўбаку і Дзяржаўная Дума Расійскай Федэрацыі, якая заклікала парламент, Прэзідэнта і Канстытуцыйны суд нашай краіны праявіць добрую волю і сумеснымі намаганнямі знайсці правільнае рашэнне.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

Г. ЗЮГАНАЎ:

«Кіраўніцтва Беларусі загнала сітуацыю ў тупік»

Лідэр Расійскіх камуністаў Г. Зюганаў лічыць, што і Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, і Вярхоўны Савет «загналі сітуацыю ў тупік». Аб гэтым Г. Зюганаў заявіў на прэс-канферэнцыі ў сераду, падкрэсліўшы, што ён раней «спрабаваў пераканаць» і Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнку, і Старшыню Вярхоўнага Савета Сямёна Шарэцкага «адклікаць свае Канстытуцыі».

Тое, што «пытанне аб Канстытуцыі не вырашаецца на рэферэндумах», на думку лідэра КПРФ, пацвярджаецца «драматычным вопытам сённяшняй Канстытуцыі Расійскай Федэрацыі, якая будзе не дзеючай, а паміраючай, калі ў яе не ўнесці папраўкі».

Г. Зюганаў паведаміў, што з пачатку гэтага тыдня вёў перамовы з кіраўнікамі Беларусі, уключаючы А. Лукашэнку, пераконваючы іх сустрэцца ў сераду з кіраўнікамі расійскіх заканадаўчай і выканаўчай галін улады, бо, паводле яго пераканання, «Беларусь ідзе па слядах расійскай восені 1993 года».

ІНТЭРФАКС.

СПРАВА АБ ІМПІЧМЕНЦЕ ПРЫНЯТА ДА РАЗГЛЯДУ

Канстытуцыйны суд Рэспублікі Беларусь 19 лістапада прыняў рашэнне аб узбуджэнні справы аб адхіленні ад пасады Прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэнкі. Гэту працэдуру ініцыіравалі 75 дэпутатаў Вярхоўнага Савета, якія паставілі свае подпісы пад дакументам, у якім кіраўнік дзяржавы абвінавачваецца ў парушэнні Асноўнага закона Беларусі.

Як паведаміў карэспандэнту БЕЛТА суддзя Канстытуцыйнага суда Міхаіл Пастухоў, 20 лістапада адбудзецца пасяджэнне суда, на якім будуць абмеркаваны працэдурныя пытанні, што датычаць імпічменту.

БЕЛТА.

МАЙСТРЫ

ШЛЯХ

Няўжо фотакарэспандэнту «Звязды» Мікалаю АМЕЛЬЧАНКУ — 60 гадоў?

Не верыцца. Як і трыццаць гадоў таму, ён гатовы на ноч гледзячы выехаць па заданню рэдакцыі ў любую камандзіроўку, каб ужо з раніцы пачаць здымаць герояў сваіх рэпартажаў. І ў той жа дзень пакласці на стол рэдактару здымкі ў заўтрашні нумар. Упэўнены: не выканаць заданне для яго — трагедыя. Ён лічыць, што гэта — трагедыя для газеты. Але трагедый у яго журналісцкай практыцы не было.

Вялікая адказнасць у Мікалая Аляксеевіча за справу, якую ён робіць, бярэ пачатак, мяркую, з работы ў шахце. У падначаленні маладога майстра, нядаўняга выпускніка горнага тэхнікума, было больш як 50 чалавек. У абавязкі Мікалая Амельчанкі ўваходзіла не толькі добра арганізаваць работу, даць магчымасць людзям зарабіць, але і захаваць іх жыцці. Што, згадзіцеся, не кожнаму пад сілу. У яго сіл хапала. І розуму таксама.

Вы бачыце перад сабою здымак Мікалая Амельчанкі з акадэмікам Андрэем Дзмітрыевічам Сахаравым. Мы хацелі змясціць у сённяшнім нумары здымак аднаго Амельчанкі. Думалі, чалавек, які ўсё жыццё фатаграфуе іншых, а сам заўсёды застаецца за кадрам, мае права ў дзень юбілею на ўвагу з боку сваіх калег. Такога здымка, акрамя пашпартнага, мы не знайшлі. Знайшлі гэты.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

ДА ПОШУКУ КАМПРАМІСУ Ў БЕЛАРУСІ ПАДКЛЮЧЫЛАСЯ РАСІЯ

Пасля таго, як палітычны крызіс у Беларусі дасягнуў свайго апагея, да хору галасоў, што заклікаюць Беларусь да спакою і пошуку кампрамісаў, далучылася кіраўніцтва Расійскай Федэрацыі. Прэзідэнт Расіі Барыс Ельцын з Цэнтральнай клінічнай бальніцы, дзе ён праходзіць курс рэабілітацыі пасля аперацыі на сэрцы, патэлефанаваў нашаму Прэзідэнту Аляксандру Лукашэнку і Старшыні Вярхоўнага Савета Сямёну Шарэцкаму, выказаў глыбокую занепакоенасць канфліктнай сітуацыяй у Беларусі і заклікаў бакі да кампрамісу. С. Шарэцкі падкрэсліў, што пад кампрамісам ён разумее «нулявы варыянт», адкліканне абодвух праектаў Канстытуцыі, і са свайго боку выказаў гатоўнасць парламента пайсці на зняцце ўсіх сваіх ініцыятыў. Пад імі трэба, відаць, разумець і апошнюю — подпісы больш як 70 дэпутатаў у заяве аб узбуджэнні працэдуры імпічменту. Як зазначыў начальнік упраўлення інфармацыі Сакратарыята Вярхоўнага Савета Васіль Вараб'ёў, Б. Ельцын станоўча ацаніў падобны падыход. Як адзначаюць сведкі, Сямён Шарэцкі пасля размовы з Б. Ельцыным быў у добрым настроі. Адразу пасля гэтага ён, а таксама лідэр фракцыі камуністаў Сяргей Калякін у суправаджэнні В. Вараб'ёва адбылі ў Смаленск, дзе на 17.00 была запланавана сустрэча з кіраўніцтвам Расійскай Федэрацыі і, у прыватнасці, са спікерамі дзвюх палат — Я. Строевым і Г. Селязнёвым. На гэтую сустрэчу першапачаткова запрашаліся і В. Чарнамырдзін, старшыня ўрада Расіі, а таксама Прэзідэнт А. Лукашэнка. Аднак Аляксандр Рыгоравіч урэшце адмовіўся ехаць у Смаленск. Намеснік кіраўніка яго адміністрацыі Уладзімір Замяталін патлумачыў гэта тым, што А. Лукашэнка расцаніў гэтую сустрэчу ў Смаленску як міжпарламенцкую, бо В. Чарнамырдзін на яе не паехаў, да таго ж у Прэзідэнта на 20 лістапада былі свае рабочыя планы, якія ён не захацеў мяняць. «Прэзідэнт зрабіў выбар», — зазначыў У. Замяталін. Чакаецца, аднак, што А. Лукашэнка ў пятніцу сустрэнецца з В. Чарнамырдзіным. Прынамсі, гэта лічыцца адным з вынікаў учарашніх тэлефонных перагавораў беларускага і расійскага прэзідэнтаў.

Што ж датычыць сустрэчы на парламенцкім узроўні ў Смаленску, то яны павінны аказаць маральную падтрымку парламентарыям у Беларусі. З другога боку, Г. Селязнёў і Я. Строеў растлумачаць беларускім калегам сваю пазіцыю па праблеме ўнутрыбеларускай сітуацыі. 20 лістапада, як вядома, Дзярждума Расіі прыняла спецыяльную заяву «У сувязі з абвастрэннем грамадска-палітычнай сітуацыі ў Рэспубліцы Беларусь». У ёй, у прыватнасці, адзначаецца:

«Падзеі апошніх дзён у сталіцы Рэспублікі Беларусь выклікаюць растучую занепакоенасць уронам, які можа быць нанесены інтарэсам нашых дзяржаў, дзеяннямі розных галін улады і палітычных сіл рэспублікі... І Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, і Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь не раз заяўлялі аб сваёй прыхільнасці да курсу на дэмакратычныя пераўтварэнні і будаўніцтва прававой дзяржавы, у якой гарантаваны правы і свабоды чалавека і грамадзяніна, і аб тым, што будучы рэферэндум будзе праведзены пры выкананні патрабаванняў заканадаўства Рэспублікі Беларусь і з улікам міжнароднай практыкі. Дзяржаўная Дума ўпэўнена ў тым, што ўзнікшыя спрэчныя пытанні, якія датычацца зместу і парадку правядзення рэферэндуму, павінны вырашацца ў рамках Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і палажэнняў заканадаўства Рэспублікі Беларусь. Дзяржаўная Дума яшчэ раз заклікае Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь і Канстытуцыйны суд Рэспублікі Беларусь праявіць добрую волю і ў мэтах стабілізацыі грамадска-палітычнай сітуацыі сумеснымі намаганнямі знайсці правільнае палітычнае рашэнне, якое адказвала б нацыянальна-дзяржаўным інтарэсам Рэспублікі Беларусь і ўсіх яе грамадзян».

У любым выпадку трэба прызнаць, што больш чым Расія ніякая іншая краіна не можа паўплываць на Беларусь. Не гаворачы пра традыцыйныя і новыя інтэграцыйныя сувязі Беларусі з Расіяй гэтаму ўплыву на нашу сітуацыю спрыяюць і ўсе бакі ўнутрыбеларускага канфлікту, якія, здаецца, самі з нецярпеннем чакалі рэакцыі на сваю дзейнасць з боку афіцыяльнай Масквы. Апошняя зусім не зацікаўлена ў тым, каб у нас паўтарылася нешта падобнае на кастрычніцкія падзеі 1993 года ў Расіі, і таму, відавочна, прыкладзе свае намаганні да пошукаў рашэння канфлікту ў Беларусі. У гэтым плане можна выказаць толькі шкадаванне, што ўчора сарвалася сустрэча А. Лукашэнкі з С. Шарэцкім як сам-насам, у прэзідэнцкай адміністрацыі, так і пры пасрэдніцтве кіраўніцтва ўрада і парламента Расіі — у Смаленску. Гэта быў бы якраз той момант, які падкрэсліў бы карысць утворанага 2 красавіка гэтага года Супольніцтва Расіі і Беларусі. Пры любым зыходзе сітуацыі, што зараз склалася, трэба падкрэсліць, што яна стане першым сур'ёзным выпрабаваннем на трываласць і плённасць гэтага Супольніцтва.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

У Расіі адшукалі мэра і адправілі ў Беларусь

Пасля працяглай «камандзіроўкі» вярнуўся на радзіму былы мэр горада Лунінца Канстанцін Нягрэй. Праўда, ні ўрачыстай сустрэчы, ні хлеба з соллю, ні тым больш кветак не было. Прынялі вандроўніка, што называецца, кепска. Замест гасціннага прывітання на яго руках зашчоўкнулі наручнікі і правялі ў следчы ізалятар. Камера прыняла свайго чарговага «наведвальніка».

Як нам удалося высветліць у прэс-службе Міністэрства ўнутраных спраў, Канстанцін Нягрэй больш за год знаходзіўся ў вышуку. «Узяліся» за мэра ў мінулым годзе, дзякуючы чалавечай слабасці, якую ўмудрыўся праявіць Нягрэй. Знаходзячыся на адказнай пасадзе (да таго ж, з'яўляючыся дэпутатам абласнога Савета), мэр папаўся на хабары. Зразумела, Брэсцкая пракуратура запатрабавала ў абласнога Савета дэпутатаў дазволу на ўзбуджэнне крымінальнай справы. Пакуль там вагаліся, меркавалі, даваць «дабро» ці не, кемлівы кіраўнік вырашыў за лепшае сарвацца з месца і знікнуць.

«Прамыкаўшыся» ў бліжнім замежжы, а дакладней у Расіі, больш за год, Нягрэй меў няшчасце трапіць у рукі расійскіх праваахоўных органаў, следчыя якіх былі ў курсе яго беларускіх спраў. У Краснадарскім аэрапорце ўпершыню на яго руках зашчоўкнуліся наручнікі. Днямі былы мэр быў дастаўлены ў Брэст і перададзены ўжо нашай міліцыі. Цяпер, трэба думаць, небарака дае паказанні не толькі аб хабары, але і аб сваіх ваяжах за межамі рэспублікі.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

ЗША ВЫКАРЫСТАЛІ ПРАВА «ВЕТА»

Егіпет выказаў глыбокае шкадаванне ў сувязі з выкарыстаннем Злучанымі Штатамі права «вета» пры галасаванні ў Савеце Бяспекі ААН па праекту рэзалюцыі, які рэкамендаваў перавыбранне Бутраса Галі на другі тэрмін у якасці генеральнага сакратара ААН. Той факт, што з 15 членаў СБ толькі ЗША выступілі супраць гэтай рэзалюцыі, гаворыцца ў заяве егіпецкага МЗС, сведчыць аб шырокай падтрымцы дзейнасці спадара Галі на гэтай высокай пасадзе ва ўсім свеце.

ГЛАБАЛЬНАЯ ПАМЫЛКА ЗША

Курс на пашырэнне НАТО на Усход, які ўзяла адміністрацыя Клінтана, з'яўляецца найбуйнейшай памылкай ЗША ў перыяд заканчэння «халоднай вайны». Да такой думкі прыйшлі ўдзельнікі штогадовай канферэнцыі амерыканскай Асацыяцыі славянскіх даследаванняў. Амерыканскія эксперты ўсхваляваны тым, што «крыжовы паход» за пашырэнне НАТО змяншае перспектывы заключэння новых пагадненняў у галіне кантролю за ўзбраеннямі, а таксама вымушае Расію шукаць непажаданыя для ЗША палітычныя альянсы.

КРАХ ШПІЁНА ПАЧАЎСЯ З ДЭТЭКТАРА ХЛУСНІ

Нягледзячы на імкненне прадставіць арышт Гаральда Нікалсана як поспех у раскрыцці яшчэ аднаго сур'ёзнага выпадку шпіянажу, гэта стала ўдарам па амерыканскаму разведвальнаму ведамству, якое яшчэ не адышло ад урону, нанесенага «справай Эймса». Так газета «Нью-Йорк Таймс» каменціруе арышт кадравага супрацоўніка ЦРУ, якога абвінавачваюць у шпіянажы на карысць Расіі. Дырэктар ЦРУ Дэйч паведаміў, што першапачатковае падазрэнне Нікалсан выклікаў, калі запнуўся на дэтэктары хлусні.

Паводле паведамленняў радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё-Расіі» і «Радыё-РОКС».

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

У літоўскім горадзе Каўнасе студэнты вырашылі высветліць, колькі народу ўмесціць стандартны гарадскі аўтобус, калі там будзе пасажыраў як селядцоў у бочцы. Першая спроба паказала ашаламляльны вынік — 278 чалавек. Праўда, пры гэтым трэба мець на ўвазе, што сярод удзельнікаў гэтых «выпрабаванняў» не было поўных студэнтаў.

Асашыэйтэд Прэс.

Без аховы засталося спецаддзяленне рэспубліканскай псіхіятрычнай бальніцы Казахстана. Каравул — міліцыянеры асобнага батальёна — замарыўся несці варту бясплатна: бальніца ўжо завінавацілася яму 40 тысяч долараў. Замарыўся і — пайшоў. У той момант у аддзяленні знаходзілася ў чаканні экспертызы амаль два дзесяткі забойцаў і гвалтаўнікоў. Яны ўпаўне маглі пакінуць установу. І пакінулі б, але галоўурач шляхам «асабістых кантактаў» змог прыцягнуць у «псіхушку» пецярых узброеных следчых, якія назіралі, каб злачынцы не аказаліся на вуліцах мільённага горада.

«Труд».

НАЎЗДАГОН

Аляксандр САСНОЎ:

«МАЯ АДСТАЎКА — ГЭТА СПРАВА СУМЛЕННЯ»

На фоне зробленай у мінулы панядзелак заявы аб адстаўцы прэм'ер-міністра Міхаіла Чыгіра падобны крок міністра працы Беларусі Аляксандра Саснова аказаўся як быццам незаўважаным нашай прэсай. Між тым, яго рашэнне адразу парадзіла сапраўдны шквал размоў і здагадак. Таму, каб расставіць усе кропкі над «і», карэспандэнт «Звязды» звярнуўся непасрэдна цяпер ужо да экс-міністра.

— Пры ўсіх акалічнасцях, ваша адстаўка, тым не менш, была ўспрынята большасцю як нешта натуральнае. Здаецца, вы ніколі не хавалі свае даволі радыкальныя і, скажам прама, даволі непапулярныя погляды на магчымую стабілізацыю рынку працы краіны. Прыгадаем хаця б, што нярэдка Аляксандра Саснова называлі «міністрам працы, які выступае за беспрацоўе»...

— Як правіла, так сцвярджаюць людзі, якія дрэнна арыентуюцца ў эканоміцы. Бо відавочна: вярнуць тую сітуацыю з беспрацоўем, якая была раней, ва ўмовах рынку немагчыма. Як немагчыма забяспечыць людзей працай, калі не працуюць прадпрыемствы.

Вядома, можна сказаць, што гэта дрэнна працуе міністэрства і што такі дрэнны сам міністр. Але гэта нагадвае пазіцыю страуса, які хавае галаву ў пясок. Беспрацоўе ў нас ёсць, яно даволі вялікае, і адмаўляць гэта не здольны ніхто. Яно не проста рэальнасць, а рэальнасць аб'ектыўная.

— У такім разе, дзе, на ваш погляд, выйсце?

— Выйсце адно — гэта нармальны шлях рынкачных пераўтварэнняў без усялякіх эківокаў, папулісцкіх заяў і каманднa-адміністрацыйных націскаў. Сусветная практыка сведчыць, што чым менш дзяржава ўмешваецца ў эканамічныя працэсы на мікраўзроўні (я не кажу пра макраўзровень — там такое ўмяшанне было і будзе заўсёды), тым хутчэй выходзіць з крызісу эканоміка. Хадзіць далёка па прыклады не трэба — узгадаем Польшчу, Чэхію, Усходнюю Германію і г. д.

— Словам, вы выступаеце за ліберальныя метады. Але не сакрэт, што менавіта такі падыход вельмі балюча б'е па простаму чалавеку...

— Тут варта разабрацца. Як вядома, сабакам некаторых парод прынята ўкарочваць хвасты. Дык вось, калі таму ж спаніэлю адсякаць хвост кавалкамі, ён памрэ ад болевага шоку. Калі ж адсекчы палову хваста адразу, шанцы выжыць куды большыя. Магчыма, прыклад і не вельмі прыемны, але так адбываецца і ў эканоміцы. Возьмем шокавую тэрапію па-польску. Так, было вельмі балюча. Але сумарны боль у канчатковым варыянце будзе ў іх у некалькі разоў меншы, чым у нас, бо мы ўвесь час думаем толькі аб сацыяльнай абароне і аб тым, як падзяліць тое, што ўжо ёсць. У выніку мы займаемся ўраўнілаўкай, а яны — стымуляваннем. Таму мы значна больш будзем боўтацца ў багне крызісу, нашмат больш часу будзем выходзіць з яго, калі, вядома, будзем выходзіць увогуле.

— Але становіцца незразумелай роля міністэрства працы...

— Праблема беспрацоўя і рынку працы ўвогуле — гэта праблема ўсёй эканомікі, а не толькі міністэрства працы. У нашай структуры сапраўды ёсць служба занятасці, але яна можа аказаць толькі пасільную дапамогу беспрацоўнаму: грашыма, перанавучаннем, парадамі паспрыяць пачатку ўласнай справы, стаць пасрэднікам з вытворцам і г. д. Разам з тым стварэнне новых працоўных месцаў — задача перш-наперш прэзідэнта, прэм'ера і ўсіх міністэрстваў, якія маюць вытворчыя структуры.

Таму накат на міністэрства ў дадзеным выпадку — чыста рытарычны экспромт. Дарэчы, ёсць дакументы, якія сведчаць, што ніякай крытыкі нашай работы не было. Былі заўвагі, былі спрэчкі. Але калі людзі працуюць разам, гэта натуральна.

— Такім чынам, чым жа тлумачыцца ваша рашэнне аб адстаўцы?

— Асноўная прычына ў тым, што ў цывілізаванай дзяржаве маральны абавязак любога міністра — пайсці з пасады ўслед за кіраўніком урада. Бо калі прэм'ер падае ў адстаўку, лічыцца, што праводзімы ім курс не задавальняе ні прэм'ера, ні таго, хто прымае адстаўку. А калі так, то трэба проста развязаць рукі таму, хто прымае адстаўку. Я гэта зрабіў. Таму мая адстаўка — гэта справа сумлення.

— І толькі?

— Безумоўна, у мяне была пэўная нязгода як з эканамічным, так і палітычным курсам, які праводзіцца зараз. Але, нягледзячы на пэўны націск, гэта не магло стаць прычынай адстаўкі. Паўтаруся: па-першае, я пакінуў пасаду з этычных меркаванняў. І па-другое, калі вы звярнулі ўвагу на прэзідэнцкі праект Канстытуцыі, у ім замест Кабінета Міністраў ёсць Савет Міністраў. Таму калі 24 лістапада гэты праект будзе прыняты, урад усё роўна будзе вымушаны пайсці ў адстаўку.

— А што чакае заўтра Аляксандра Саснова асабіста?

— Пакуль я аб гэтым не думаў, але перакананы, што без работы не застануся. У крайнім выпадку, у мяне хапае рабочых спецыяльнасцей.

Сяргей ГРЫБ.

ВЕРСІІ

Што чакае нас пасля 24 лістапада?

У гэтыя апошнія лістападаўскія дні Беларусь перажывае найвастрэйшы за ўсю сваю новую гісторыю палітычны крызіс. Дзень развязкі, відавочна, надыдзе 24 лістапада. Аднак развязка гэта, хутчэй за ўсё, будзе мець прамежкавы, а не канчатковы характар.

Перамога Аляксандра Лукашэнкі на маючым адбыцца рэферэндуме не была прадвызначана да таго часу, пакуль Цэнтральную выбарчую камісію ўзначальваў Віктар Ганчар. Усе апошнія апытанні незалежных сацыялагічных службаў сведчылі аб тым, што Прэзідэнт можа разлічваць на падтрымку прыкладна 40—45 працэнтаў выбаршчыкаў. У апошнія дні галасавання ў залежнасці ад мноства аб'ектыўных і суб'ектыўных фактараў гэты паказчык з аднолькавай верагоднасцю мог пахіснуцца і ў бок Прэзідэнта (а гэта гарантавала б яму перамогу) і ў бок палітычных апанентаў Аляксандра Лукашэнкі.

Зразумела, што ў такой сітуацыі няпэўнасці і рызыкі той, хто мае ў руках рэальную ўладу, займае і выйгрышнае становішча. Выканаўчая «вертыкаль» на месцах, дзяржаўнае тэлебачанне і радыё, газеты працуюць у гэтыя дні выключна на перамогу Прэзідэнта. Звесці да нуля злоўжыванні ў час агітацыйнай кампаніі, а таксама фальсіфікацыі пры галасаванні і падліку галасоў, напэўна, не ўдавалася яшчэ нікому і нідзе. Аднак дэмакратычныя краіны стварылі даволі дзейсны механізм, пры якім ступень злоўжывання і фальсіфікацыі не здольна пераходзіць пэўных межаў і кардынальна ўплываць на вынікі галасавання. Адзін з галоўных элементаў гэтай сістэмы — незалежная Цэнтральная выбарчая камісія, якая павінна гарантаваць строгі кантроль за друкаваннем і распаўсюджваннем бюлетэняў, галасаваннем, падлікам галасоў. У яе ж функцыі ўваходзіць і запрашэнне для кантролю за ходам выбараў ці рэферэндуму шырокага кола міжнародных назіральнікаў. Апошняя акалічнасць — абавязковая ўмова таго, каб вынікі галасавання былі прызнаны міжнароднай супольнасцю.

Да адстаўкі Віктара Ганчара існавала хісткая раўнавага: шанцы Прэзідэнта на перамогу наўрад ці перавышалі ягоныя ж шанцы на пройгрыш. Старшыня Цэнтрвыбаркома ў гэтай сітуацыі быў для аб'яднанай апазіцыі гарантыяй таго, што «гульні» ўсё ж будуць весціся ў рамках пэўных правілаў, што злоўжыванні не дасягнуць крытычных межаў.

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка наважыўся зрабіць вельмі рызыкоўны крок: адправіў сваім указам Віктара Ганчара ў адстаўку, хоць, паводле дзеючай Канстытуцыі, прызначэнне старшыні Цэнтрвыбаркома — выключная кампетэнцыя Вярхоўнага Савета. Гэта парушыла і без таго няпэўную раўнавагу.

Усё гэта стала відавочным і для Вярхоўнага Савета. Ён пайшоў ва-банк: распачаў працэдуру імпічменту, паколькі стала ясна, што адлік існавання Вярхоўнага Савета ў яго сённяшнім выглядзе пайшоў на дні.

Позна ўвечары 19 лістапада Канстытуцыйны суд узбудзіў па просьбе больш як 70 дэпутатаў справу аб парушэнні Прэзідэнтам Канстытуцыі. Да гэтага на працягу дня адбыліся ажно дзве сустрэчы Аляксандра Лукашэнкі з Валерыем Ціхіняй. (Важная дэталь: апошні раз Прэзідэнт сустракаўся са старшынёй Канстытуцыйнага суда ў 1995 годзе.) Аднак ні да якіх плённых вынікаў перамовы не прывялі: старшыня суда настойваў на тым, каб Аляксандр Лукашэнка вярнуўся ў прававое поле і адмовіўся ад рэферэндуму па Канстытуцыі, Прэзідэнт жа ад сваёй ініцыятывы, падобна, не мае намеру адмаўляцца ні пры якіх абставінах.

Такім чынам, можна чакаць, што ўжо ў апошнія дні перад 24 лістапада КС паспрабуе разгледзець справу аб імпічменце. Калі яму ўдасца гэта зрабіць, то вердыкт, хутчэй за ўсё, будзе несуцяшальны для Прэзідэнта: добра вядома, што на працягу апошніх паўтара года КС зафіксаваў каля 15 парушэнняў Канстытуцыі, дапушчаных у прэзідэнцкіх указах. Паводле артыкула 104 Канстытуцыі «з моманту вынясення заключэння Канстытуцыйнага суда аб парушэнні Канстытуцыі... Прэзідэнт не можа выконваць сваіх абавязкаў да вынясення Вярхоўным Саветам адпаведнага рашэння». У адпаведнасці з артыкулам 105 Канстытуцыі «ў выпадку ... немагчымасці выканання Прэзідэнтам сваіх абавязкаў яго паўнамоцтвы да прынясення Прысягі новаабраным Прэзідэнтам пераходзяць да Старшыні Вярхоўнага Савета».

Аднак відавочна і тое, што Вярхоўны Савет у сваім цяперашнім саставе не здолее прыняць пастанову аб зняцці Прэзідэнта з пасады, паколькі для гэтага, у адпаведнасці з артыкулам 104 Канстытуцыі, неабходны галасы не менш як 2/3 выбраных дэпутатаў.

Аляксандр Лукашэнка ў цяперашніх умовах можа пайсці двума шляхамі. Па-першае, не рабіць ніякіх рэзкіх рухаў, не зважаць на дзеянні Вярхоўнага Савета і Канстытуцыйнага суда, дачакацца пераможных вынікаў рэферэндуму і ў далейшым кіравацца прынцыпам «пераможцаў не судзяць». Праўда, амаль не даводзіцца сумнявацца, што вынікі рэферэндуму не будуць прызнаны сусветнай супольнасцю. Апроч таго, невядома, як успрымуць іх у Расіі.

Для апазіцыі ўнутры Беларусі гісторыя з імпічментам і рэферэндумам да апошніх дзён прэзідэнцтва Аляксандра Лукашэнкі будзе зброяй у барацьбе з ім.

Варыянт другі: Аляксандр Лукашэнка не будзе чакаць заключэння КС і сілавым шляхам разгоніць Вярхоўны Савет і Канстытуцыйны суд. Далей сцэнарый той жа, што і ў першым варыянце. Мяркуючы па апошніх публічных прамовах, Аляксандр Лукашэнка апасаецца, што ў гэтым выпадку сілавыя дзеянні могуць негатыўна адбіцца на выніках галасавання, таму да апошняга дня ён пазбягаў такога выйсця, якое, відавочна, было б пажаданым для апазіцыйна настроенага Вярхоўнага Савета.

Што чакае Беларусь пасля 24 лістапада? Напэўна, страсці ўлягуцца. Аднак паласа няпэўнасці і хісткасці не міне — яна проста пяройдзе ў іншую якасць. Адны будуць рабіць выгляд, што ўлада ў Беларусі набыла непахісныя формы і моцна згуртавалася з народам. Для другіх (і, баюся, для ўсяго астатняга свету) на карце Еўропы паміж Расіяй і Польшчай будзе значыцца ўмоўна незалежная тэрыторыя Беларусь з умоўна легітымным Прэзідэнтам і ўмоўна існуючай Канстытуцыяй.

Гарачы лістапад 1996 года нарадзіў столькі пытанняў, што адказваць на іх давядзецца яшчэ не аднаму пакаленню беларускіх палітыкаў.

Валянцін ЖДАНКО.

НАДВОР'Е

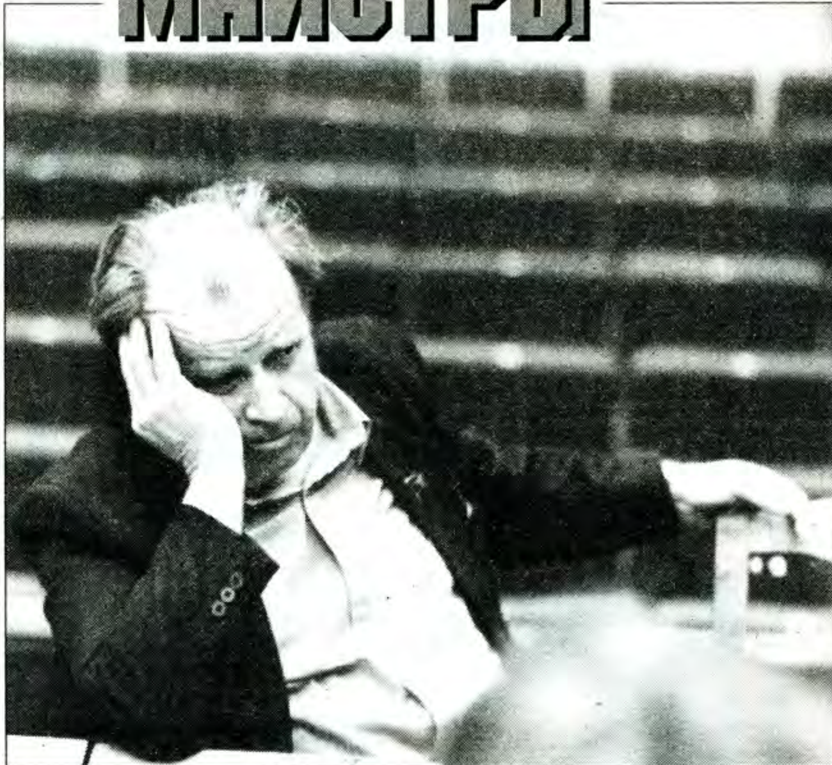
Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае надвор'е, на большай частцы тэрыторыі дажджы. Тэмпература паветра ў Гродне — 4—6, Брэсце, Мінску — 5—7, Віцебску, Магілёве, Гомелі — 6—8 градусаў.

У наступныя двое сутак пераважна без ападкаў, толькі 22-га ўначы на ўсходзе рэспублікі невялікія ападкі. Паніжэнне тэмпературы ўначы да мінус 3 — плюс 2, удзень — да 0-5 градусаў вышэй нуля.

Калектыў «Звязды» глыбока смуткуе з выпадку смерці Віталя Дзмітрыевіча ЧАНІНА — журналіста, былога кіраўніка шэрагу беларускіх выданняў, Беларускага тэлебачання. Выказваем шчырыя спачуванні яго родным і блізкім.

Супрацоўнікі «Звязды» шчыра смуткуюць з выпадку смерці журналіста Міхася РАСОЛЬКІ і выказваюць спачуванне яго родным, сябрам, блізкім людзям.

ШЛЯХ

(Заканчэнне. пачатак на 1-й стар.)

Я раскажу вам яго гісторыю. Мікалай Амельчанка паехаў па заданню рэдакцыі ў Маскву, на першы «перабудовачны» з'езд дэпутатаў Вярхоўнага Савета СССР. Акадэмік Сахараў пасля ссылкі ў горад Горкі перамог на выбарах. У той час гэта была сенсацыя. Сотні савецкіх і замежных журналістаў спецыяльна чакалі Сахарава, каб узяць у яго інтэрв'ю. Сахараў быў хворы і ветліва ўсім адмовіў. Не мог адмовіць Амельчанку. Гэты момант і выхапіў адзін з калег Мікалая Аляксеевіча. Інтэрв'ю з Сахаравым было апублікавана ў «Звяздзе». Падобных гісторый у жыцці юбіляра дзесяткі.

Ён фатаграфаваў Брэжнева і Гарбачова, Біла Клінтана і Ельцына, Гамзатава і Быкава, Лукашэнку і Кебіча... Але больш за ўсё яму падабаецца працаваць з простымі людзьмі. Яго фатаграфіі публікаваліся і публікуюцца ў «Праўде», «Известиях», «Комсомольской правде», «Огоньке», дэманстраваліся на дзесятках выставак. Але галоўнае — іх друкавала «Звязда». Іх бачылі і бачаць нашы чытачы. З дзесяткаў варыянтаў мы адбіралі лепшыя. За «Звяздой» было гэтае права (ледзь не сказаў: права першай шлюбнай ночы), і газета яго выкарыстоўвала. І, я ведаю, Мікалай Амельчанка гэтым ганарыўся і ганарыцца. Таму што «шлюб» яго са «Звяздой», як і з жонкай, быў шчаслівы, бо заключаны па вялікай любові. Ад якой нараджаюцца цудоўныя дзеці і цудоўныя здымкі.

Міхаіл МІХАЕВІЧ.

Шукайце згоду. Іграйце адну мелодыю. Народ скажа вам «дзякуй».

Работы розных гадоў звяздоўскага фотакарэспандэнта Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Фірменны гандаль — гэта наш стыль работы.

Нашы фірменныя магазіны ёсць па ўсёй рэспубліцы, дзе вы можаце адчуць на сабе высокую культуру абслугоўвання і набыць высакаякасную прадукцыю.

ГОРАД МІНСК

1. Магазін «Крышталь-100»: вул. Варвашэні, 8. Тэл. 233-33-23. Працуе з 01.10.93 г.
2. Магазін «Крышталь»: вул. Кастрычніцкая, 15А. Тэл. 227-14-05. Працуе з 18.04.94 г.
3. Магазін «Два буслы»: вул. Кастрычніцкая, 15. Тэл. 227-56-69. Працуе з 06.12.95 г.
4. Фірменная секцыя завода «Крышталь» у Доме гандлю «Кастрычніцкі»: вул. Маскоўская, 1/2. Тэл. 220-52.78.

ГРОДЗЕНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

1. Магазін «Крышталь» у г. Гродне: вул. В. Троіцкая, д. 19-21, на дадзеным этапе ідзе рамонт будынка. Адкрыццё плануецца ў I квартале 1997 г.
2. Магазін «Крышталь» у г. Шчучыне: вул. Савецкая, 16. Тэл. 8-01514-24-7-76. Працуе з 24.04.96 г.
3. Магазін «Крышталь» у г. Іўе: вул. Дружбы, 1. Тэл. 8-01595-2-61-80. Працуе з 05.11.96 г.
4. Фірменная секцыя завода «Крышталь» у магазіне «Пеўнік» Смаргонскай птушкафабрыкі: г. Смаргонь, вул. Леніна, 1. Тэл. 8-01592-5-11-88. Працуе са студзеня 1996 г.
5. Фірменная секцыя завода «Крышталь» у магазіне ГГКП «Усход»: г. Смаргонь, вул. Чырвонаармейская, 1. Тэл. 8-01592-5-19-45. Працуе з лютага 1996 г.

МІНСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

1. Магазін «Крышталь» у г. Дзяржынску: вул. К. Маркса, 12. Тэл. 8-216-5-41-08. Працуе са жніўня 1996 г.
2. Фірменная секцыя ў магазіне «Крышталь» Уздзенскага завода бульбапрадуктаў у г. Узда: зав. Заводскі, 1. Тэл. 8-218-5-55-09. Працуе з кастрычніка 1995 г.
3. Фірменная секцыя ў магазіне № 15 сельгаспрадпрыемстваў «Усход» у п. Атоліна Мінскай вобласці. Тэл. 299-25-45. Працуе са снежня 1995 г.

МАГІЛЁЎСКАЯ ВОБЛАСЦЬ

1. Фірменная секцыя ў КП «Гандлёвы дом» магазіна «Алесь» фабрыкі мастацкіх вырабаў: г. Магілёў, прасп. Пушкіна, 32. Тэл. 8-0222-21-70-82. Працуе з лютага 1996 г.
2. Фірменная секцыя завода «Крышталь» ва універмагу «Салігорск» г. Салігорск, вул. Леніна, 39. Тэл. 8-210-4-76-89. Працуе з лютага 1996 г.

У састаў аб'яднання ВА «Мінсккрухмалпром» уваходзяць акрамя галаўнога завода «Крышталь» яшчэ сем заводаў, якія таксама маюць сваю ўласную фірменную рознічную гандлёвую сетку, у тым ліку:

1. Бярэзінскі спіртзавод (магазін пры заводзе г. Беразіно). Тэл. 8-215-55234.

2. Весялоўскі крухмальны завод (магазін пры заводзе «Чабарок»): пас. Весялова Барысаўскага раёна. Тэл. 8-277-7-65-37.

Магазін «Крышталь»: г. Барысаў, вул. Трусава, 32. Тэл. 8-277-5-44-02.

3. Хотаўскі крухмальны завод (магазін пры заводзе): пас. Школьны Стаўбцоўскага раёна. Тэл. 8-217-222660.

4. Малінаўшчызненскі спірта-гарэлачны завод. Магазін «Крышталь»: г. Маладзечна, вул. Віленская, 12. Тэл. 8-273-76019.

Плануецца адкрыццё магазіна ў Нарачы (ідзе рамонт памяшкання).

5. Сноўскі крухмальны завод (магазін пры заводзе): в. Сноў Нясвіжскага раёна. Тэл. 8-270-56282.

Магазін у в. Горны Сноў Нясвіжскага раёна.

Магазін «Крышталь»: г. Нясвіж. Тэл. 8-270-54464.

6. Урэчскі спіртзавод.

«Крышталь»: г. Салігорск, вул. Леніна, 53. Тэл. 8-210-46782.

«Крышталь»: г. Слуцк, вул. 14-ці партызан, 17. Тэл. 8-295-25826.

«Крышталь»: г. п. Урэчча, вул. Заводская, 2. Тэл. 8-294-55347.

7. Любанскі крухмальны завод. Магазін пры заводзе: Мінская вобласць, г. п. Любань. Тэл. 8-294-54543.

Вытворчае аб'яднанне крухмальн…

ПРАЗРЫСТАСЦЬ, …

Мікалай БЯЛКО, генеральны дырэктар вытворчага аб'яднання «Кр…

«Наша прадукцыя заўс… ў пашане і адпавядала са… патрабаванням паку…

Тэма гарэлкі і іншых алкагольных напояў такая ж старая, як і сама прадукцыя. Наўрад ці мог меркаваць Мендзялееў, што прапорцыя спірту і вады мацункам 40°, якую ён адкрыў, будзе стагоддзямі бударажыць розумы людзей, станавіцца аб'ектам ганення, забароненым прадуктам і адначасова з'яўляцца ледзь не для кожнага чалавека часткай яго быцця.

Сённяшні час — таму пацвярджэнне. Паліцы нашых магазінаў «пад завязку» забіты моцнымі напоямі самага рознага кшталту. Адсутнасць «сухога закона» дазваляе чалавеку без праблем выбраць неабходны яму напой. У такім багатым выбары няцяжка і заблудзіцца, што можа вельмі негатыўна адбіцца на вашым здароўі. Бо зараз развялося столькі «майстроў» вінна-гарэлачнай справы, якасць прадукту якіх, мякка кажучы, далёкая ад ідэальнай.

Спецыялісты раяць у гэтым выпадку купляць прадукцыю вытворчага аб'яднання «Крышталь», якая вызначаецца высокай якасцю прыгатавання, натуральнай сыравінай і больш чым векавымі традыцыямі.

Пра тое, як жыве сёння флагман віннагарэлачнай прамысловасці Беларусі, як работнікам аб'яднання ўдаецца высока трымаць марку айчыннай гарэлкі і шмат пра што іншае — наша размова з генеральным дырэктарам ВА «Крышталь» Мікалаем Бялко.

— МІКАЛАЙ ТРАФІМАВІЧ, гарэлка ва ўсе часы была не толькі аб'ектам асаблівай увагі прыхільнікаў «скінуцца на траіх», але і мела важнае стратэгічнае значэнне ў папаўненні дзяржаўнага бюджэту…

— Магу нават прывесці некаторыя лічбы. Пры Саюзе гарэлка ў бюджэце рэспублікі займала 16 працэнтаў, зараз, здаецца, 11. У рублях жа гэта вельмі многа.

— Народ што, піць менш стаў?

— Я не сказаў бы. У параўнанні з пачаткам 90-х гадоў мы значна павялічылі выпуск алкагольных вырабаў, аднак не хапае іх па простай прычыне: гарэлка стала адным з самых танных прадуктаў. Дзе гэта ў свеце відана, каб бутэлька «гаручай вадкасці» каштавала крыху больш за долар?

— А калі параўнаць цану на паўлітроўку белай з сярэдняй зарплатай? Людзі ж, па сутнасці, жывуць на мізэр.

— Шкада, вядома, што жыццёвы ўзровень народа знізіўся да мінімуму. Аднак гарэлка па-ранейшаму застаецца даступнай па цане. Не паверыце, але для нас зараз вытворчасць белых сартавых гарэлак на мяжы стратнасці. Выжываем толькі за кошт каньячных вырабаў і каляровых напояў, якія пакуль застаюцца больш-менш рэнтабельнымі.

Канвеер загружаны на поўную магутнасць. Людзі, якія працуюць на «Крышталі», кожны дзень па адной гадзіне застаюцца дадаткова для таго, каб хоць неяк збіць ажыятаж на спіртное.

— А калі глянуць на лічбы?

— Гэта можна. За адзін дзень Мінск у сярэднім паглынае 12 тысяч скрынак вінна-гарэлачных вырабаў. Памножце гэтую лічбу на 20 і атрымаеце 240 тысяч бутэлек спіртнога. Здараецца, што апетыт мінчан і гасцей сталіцы значна павялічваецца. Напрыклад, нядаўна дзённая норма водпуску алкагольных напояў для Мінска склала больш за 300 тысяч бутэлек. А мы ж забяспечваем не толькі Мінск.

Не трэба быць вялікім матэматыкам, каб хоць прыкладна прыкінуць, з якімі аб'ёмамі працуе вытворчае аб'яднанне «Крышталь».

— Колькі відаў спіртнога звычайна на канвееры?

— Адзін дзень не падобны на другі. У сярэднім у месяц выпускаецца каля 20 найменняў гарэлак, лікёраў, бальзамаў, каньякоў, іншых каляровых напояў, а ў сярэднім за год вырабляем 42 найменні.

— Папулярнасць якіх у народзе надзвычай высокая?

— Не скажу, што ўсе напоі карыстаюцца аднолькавым попытам. Дакладна ведаю, што з гарэлак айчынны гандаль робіць стаўку на «Белую Русь», «Крышталь», «Два буслы». Гэта нашы родныя сартавыя гарэлкі, якія рыхтуюцца на высакаякасных спіртах спецыяльнай водападрыхтоўкі і крамянёвай вадзе.

— Значыць, пра якасць прадукцыі завода «Крышталь» казаць шмат не трэба.

— Вядома. Калі вы купляеце сапраўдную беларускую гарэлку, то будзьце ўпэўнены — яна вам спадабаецца.

— А як жа тады быць з Высоцкім, які калісьці адкрыў таямніцы прыгатавання гарэлкі ўсяго адным радком: «И если б водку гнать не из опилок». Да таго ж народ сцвярджае, што, маўляў, уся гарэлка ў нас аднолькавая і разліваецца з адной цыстэрны, толькі этыкеткі розныя.

— Што ж, я не буду спрачацца з Высоцкім, таму што яго радкі для кагосьці сталі прарочымі. Не сумняваюся, што зараз на паліцах магазінаў можна сустрэць гарэлку ці, дакладней сказаць, водна-спіртавую сумесь, прыгатаваную з пілавіння, цукровых б… рага іншых зыходных матэрыяла…

Для інфармацыі вам скажу, ш… рэспублікі ліцэнзіі на вытворча… 254 заводы, заводзікі, розныя С… ўражанне, што ледзь не кожны… найважнейшай справай спойванн… тавымі сурагатамі і ўсякай атрута…

Скажыце, аб якой якасці можа… шасць гэтых «падпольшчыкаў» з… і выпускаюць спіртное толькі дл… яго і атрымаць хутчэй грошы. Гэт… займацца гарэлачным бізнесам. … будзь з іх пра наступствы, урон, … дзей і дзяржаве.

Яшчэ некалькі гадоў таму ўсн… най прадукцыяй адпаведнай яка… спецыялізаваных заводаў. Пра с… датнае прадпрыемства па выто… лікёра-гарэлачных вырабаў ёсць… воды размешчаны ў Віцебску, Го… ня ўсе названыя заводы працую… ме. Аднак, як я ўжо адзначыў, ц… няшні дзень смешныя, з-за чаго в… нога вялікі ажыятаж. А недахват… на рынку кампенсуецца шырспаж… ларусі і з-за мяжы.

— На ваш погляд, чаму дзя… полію на спіртное на водкуп… лачным дзялкам?

— Мабыць, хацелася як лепш… сёды — дрэнна.

— Нядаўна на вашым прадп… зідэнт Беларусі Аляксандр Лу… выдатная магчымасць сказац… аб непарадках на гарэлачным…

— Я скарыстаў гэтую магчым… дэнту пра сітуацыю, якая склала… паабяцаў разабрацца ў гэтай с… Кабінету Міністраў.

— Мікалай Трафімавіч, вы … яй, што ў хуткім часе парада… права забяспечваць людзей в… ямі атрымаюць толькі «монстр…

— Хацелася б, каб так было, а… нам, і дзяржаве.

— Давайце працягнем раз… дукцыя ВА «Крышталь», што … чаго выпрабляецца…

— Калі ласка. Наша аб'яднан… вінна-гарэлачнай прамысловасці … лі свае спіртавыя заводы па Мі… свая сыравіна — адборнае збож… рэктыфікацыя.

За 103 гады існавання «Крыш… традыцыі. Дарэчы, мой стаж як г… год. Гэта трэцяя частка жыцця пр… садзе генеральнага дырэктара ў…

— Вам, мабыць, як нікому, … перавароты ў гарэлачнай спра… з'яўленне «сухога закона», пр… за 10 гадоў таму…

— Шчыра скажу, успаміны та… на вялікі сум, і да гэтай пары для … як кашмарны сон. І не толькі з-за… лі б работы. Не. Гарэлка і іншыя… ўсе часы, за рэдкім выключэннем… мею, што яна можа прыносіць … шмат негатыўнага. Аднак нельга ч… пазбавіўшы яго магчымасці купл…

У фірменнай краме «Крышталь». Загадчыца магазіна Лілія АГАРАДНІЧЭНКА прадавец Ганна ВАРАНЦОВА прапануюць пакупнікам не толькі якасную прадукцыю, але і высокі ўзровень абслугоўвання.

На лініі разліву гарэлкі. … — «Крышталь-100».

…льнай прамысловасці «КРЫШТАЛЬ»:

…Ь, СМАК, ЯКАСЦЬ...

…ння «Крышталь»:

…заўсёды была …самым высокім …купнікоў»

…я, цукровых буракоў, трыснягу і шэ-
…ых матэрыялаў.
… вам скажу, што на сённяшні дзень у
…і на вытворчасць гарэлкі маюць аж
…зікі, розныя СП. Часам складваецца
…дзь не кожны сялянскі двор заняты
…авай спойвання людзей рознымі спір-
… ўсякай атрутай.
…й якасці можа ісці размова, калі боль-
…ольшчыкаў» з'яўляюцца дылетантамі
…ное толькі для таго, каб рэалізаваць
…эй грошы. Гэта ж выгадная справа —
…ым бізнесам. Але ці падумаў хто-не-
…упствы, урон, нанесены здароўю лю-

…адоў таму ўсю рэспубліку алкаголь-
…дпаведнай якасці забяспечвалі пяць
…аводаў. Пра сябе я ўжо сказаў. Вы-
…ства па вытворчасці высакаякасных
…вырабаў ёсць у Брэсце. Астатнія за-
…ў Віцебску, Гомелі і Клімавічах. Сён-
…аводы працуюць у нармальным рыт-
…о адзначыў, цэны на гарэлку на сён-
…ыя, з-за чаго вакол сапраўднага спірт-
…ж. А недахват 40-градуснага напою
…еецца шырспажывам з усіх куткоў Бе-

**…яд, чаму дзяржава аддала мана-
…е на водкуп розным вінна-гарэ-
…?**

…лася як лепш, а атрымалася як заў-

**…ашым прадпрыемстве гасціў Прэ-
…ляксандр Лукашэнка. У вас была
…насць сказаць кіраўніку дзяржавы
… гарэлачным рынку рэспублікі.**

…гэтую магчымасць і расказаў Прэзі-
…о, якая склалася ў нашай галіне. Ён
…ца ў гэтай справе і даў даручэнне

**…фімавіч, вы зараз жывяце надзе-
…часе парадак будзе наведзены і
…аць людзей высакаякаснымі напо-
…олькі «монстры»?**

…аб так было, ад чаго будзе карысць і

**…ацягнем размову ў рамках: пра-
…шталь», што яна сабой уяўляе, з
…а...**

…аша аб'ядданне з'яўляецца лідэрам
…рамысловасці рэспублікі. Мы захава-
…заводы па Мінскай вобласці. У нас
…дборнае збожжа і ўласная ачыстка —

…авання «Крышталь» набыў выдатныя
… мой стаж як гарэлачніка налічвае 31
…стка жыцця прадпрыемства, а на па-
…а дырэктара ўжо больш за 20 гадоў.

**…ь, як нікому, знаёмы дзяржаўныя
…элачнай справе. Успомнім хаця б
… закона», прынятага крыху больш
…..**

…, успаміны такія заўсёды наводзяць
…этай пары для нас «сухі закон» — гэта
… не толькі з-за таго, што нас пазбаві-
…арэлка і іншыя алкагольныя напоі ва
… выключэннем, былі ў пашане. Разу-
…ка прыносіць у кожны дом ці сям'ю
…Аднак нельга чалавека адвучыць піць,
…гчымасці купляць нармальнай якасці

спіртное. У ход тады, што пацвердзілася часам, ідзе ўсё, што гарыць. Вынік такой бяздумнай палітыкі трагічны: людзі співаюцца, ахвяруючы сваім здароўем, а дзяржава не атрымлівае ў казну мільярды рублёў. Значыць, выснова напрошваецца адна. У магазінах павінна быць дастаткова алкагольных напояў, тады і спакуса напіцца будзе значна меншая. І са здароўем праблем не будзе.

— Гэта праўда, што гарэлка вашага прадпрыемства, у прыватнасці «Крышталь», лечыць? У яе састаў уваходзіць крамянёвая вада...

— Якая вельмі станоўча ўплывае на арганізм. Праўда, гэта не значыць, што гарэлку можна ўжываць замест лекаў...

Я ўжо сказаў, што наша прадукцыя вызначаецца тым, што пры яе прыгатаванні выкарыстоўваюцца спірты найвышэйшай ачысткі, — маркі «Экстра», «Люкс». На чарзе вытворчасць яшчэ больш якаснага спірту — «Супер-Люкс». Дадайце сюды крамянёвую ваду — і атрымаецца высакаякасны прадукт, які пажадана ўжываць, ведаючы сваю меру. Лішак заўсёды шкодзіць чалавеку. Нават калі ён пераеў. Наш дэвіз — «Не нашкодзіць людзям».

— Мікалай Трафімавіч, калі гарэлку з вялікай націжкай можна аднесці да разраду лекавых, то з бальзамам, відаць, усё прасцей?

— Зноў жа ўсё добра ў меру. А ўвогуле беларускі бальзам — гэта кладоўка вітамінаў. Апошняя наша распрацоўка — гэта бальзам «Мінск-Крышталь», які адносіцца да групы папулярных напояў і мае шырокае прымяненне пры выкарыстанні. На аснове бальзаму можна ў хатніх умовах і ў сетцы грамадскага харчавання прыгатаваць выдатныя безалкагольныя напоі, а таксама выкарыстоўваць яго як араматычную дабаўку ў чай, каву, кактэйлі. У састаў бальзаму ўваходзяць 14 кампанентаў: карані дзьмухаўцу, сасновыя пупышкі, кветкі ліпы, наготкаў, ісопу, насенне кмену звычайнага, плады шыпшыны, рабіны, ягады ядлоўцу, яблычны сок і іншыя кампаненты. Дарэчы, большасць траў і лекавых раслін вырошчваецца на тэрыторыі нашых спіртавых і крухмальных заводаў. Доля іх складае 80 працэнтаў.

Калі казаць увогуле пра каляровыя настойкі, якія выпускаюцца на аб'яднанні, то мы іх атрымліваем не з настояў раслін, а з канцэнтратаў. Гэта магчыма дзякуючы унікальнаму цэху, дзе вырабляецца гэтая сыравіна.

— Ваша прадпрыемства, відаць, адзінае ў рэспубліцы, якое займаецца выпускам каньячных вырабаў?

— Калі казаць пра вытворчасць сапраўдных каньякоў, то так. Але ніхто зараз не можа гарантаваць, што каньячныя сурагаты не вырабляюцца саматужным спосабам дзе-небудзь у Смалявічах ці ў Слоніме.

Усё ж заканадаўцам моды ў каньячнай справе з'яўляецца мінскі завод «Крышталь». Зараз мы спецыялізуемся на выпуску пяцізоркавых каньякоў «Глорыя» і «Беларускі». Калі вам даводзілася каштаваць іх, то, не сумняваюся, смак кожнага з іх прыйдзецца даспадобы.

— Для прыгатавання гэтай прадукцыі неабходны добрай якасці каньячны спірт. А ў Беларусі яго няма.

— Аб чым можна толькі шкадаваць. Аднак прыходзіцца разлічваць на свае сілы і закупляць неабходную сыравіну за мяжой. Тая ж «Глорыя» заснавана на сапраўдным французскім спірце 5-гадовай вытрымкі, а вось «Беларускі» каньяк у нас пакуль з'яўляецца на паліцах магазінаў дзякуючы старым запасам. Праўда, яны хутка могуць закончыцца.

— Мікалай Трафімавіч, чаму ўсё ж такі ў нас прынята, што гарэлка павінна быць 40°С, каньякі — 42° і г. д.

— Па вялікаму рахунку, вялікі дзякуй за гэта трэба сказаць Мендзялееву, які вынайшаў ідэальную прапорцыю вады і спірту мацункам 40°. Праўда, гэта зусім не азначае, што, змяшаўшы гэтыя кампаненты ў бутэльцы і атрымаўшы патрэбныя градусы, сумесь можна лічыць гарэлкай. Не. Працэс яе прыгатавання куды больш складаны, чым здаецца на першы погляд.

Па мендзялееўскаму рэцэпту сёння працуе практычна ўвесь свет. Хоць дзесьці робяць гарэлку мацункам 38°, недзе — 43°. Аднак класічная прапорцыя — 40°. Менавіта такі мацунак найбольш прымальны для чалавечага арганізма.

— Цікава, што тыя, хто падрабляе спіртное, звычайна прытрымліваюцца парад Мендзялеева і разліваюць сурагаты класічнага мацунку.

— Яны, відаць, не хочуць выдзяляцца, каб не западозрылі ў «нестандартнасці» шырспажыву.

— Кажуць, што на падробку прадукцыі «Крышталя» таксама часам знаходзяцца майстры.

— Чаму ж ім не быць, калі гарэлачны бізнес — справа выгадная? Я дакладна не ведаю, колькі падпольных майстэрань займаецца падробкай нашай прадукцыі, аднак такія людзі ёсць. Нядаўна я пабываў у сталічным універсаме «Юбілейны». Прыгледзеўся да паліц са спіртным — а там стаіць «Белавежская» з нашай этыкеткай. Аднак да крышталеўскай «Белавежскай» яна ніякага дачынення не мела. Проста адна фірма ўзялася разліваць каляровы напой. А каб ён карыстаўся попытам — там вырашылі выдаць яго за арыгінальную настойку з двума зубрамі. Вось так і падрываецца рэпутацыя айчынных заводаў, і ў прыватнасці нашага.

— Простаму чалавеку надзвычай цяжка разабрацца ў вялікім патоку спіртнога, і выбраць не падробку, а сапраўдную гарэлку ці настойку таго ж «Крышталя»...

— Для гэтага неабходна ведаць некалькі дэталяў. Зараз урадам прынята рашэнне, і мы пачалі маркіроўку ўсіх нашых вырабаў маркіратарамі. На металічны корак бутэлькі наносіцца дата выпуску прадукцыі, нумары брыгад і ліцэнзіі нашага завода. Яшчэ ёсць спецыяльны знак — зубр, які мае некалькі ступеняў абароны.

Наяўнасць усіх названых штрыхоў і гарантуе, што гэта прадукцыя «Крышталя».

А калі ў чалавека ёсць магчымасць наведаць наш фірменны магазін, якіх па рэспубліцы ўжо 19, то тады ўвогуле праблем з падробкай не ўзнікне. Там у нас прадаецца толькі ўласная прадукцыя. А цэны на каляровыя напоі значна ніжэйшыя, чым у звычайных крамах...

— Фірменны гандаль — гэта даніна модзе?

— Двума словамі тут не скажаш. Гэта і гарантыя якасці, і жывыя грошы, якія ўжо назаўтра паступаюць на разліковы рахунак прадпрыемства. І самае галоўнае: фірменны гандаль — гэта рэклама нашых вырабаў і высокая культура абслугоўвання. Згадзіцеся, што сёння яна рэдка дзе сустракаецца, з-за чаго чалавек з магазіна выходзіць звычайна злы ці без настрою.

— Мяркуючы па сказанаму, вы не збіраецеся пасаваць перад эканамічнымі цяжкасцямі сённяшняга дня, а з верай глядзіце ў будучыню.

— А інакш і не варта было б займацца вытворчасцю. Зараз мы займаемся распрацоўкай новых вырабаў. У бліжэйшы час свет убачаць новыя гарэлкі «Крышталь-Люкс», насычаная іонамі серабра, і «Мінская-Крышталь», прыгатаваная на новай вадзе. Выпрабаванні паказалі, што яна на працягу года не псуецца, незалежна ад таго, у якім посудзе знаходзіцца.

Таксама распрацоўваецца новая гарэлка «Прэзідэнт», некалькі новых каляровых напояў і разнастайныя віны.

— Няцяжка здагадацца, што павелічэнне аб'ёмаў і асартыменту прадукцыі патрабуе наяўнасці больш сучаснага абсталявання.

— Безумоўна. Сёлета на галаўным заводзе ў Мінску мы ўжо паставілі новы рэктыфікацыйны апарат, што дазволіць яшчэ больш выпускаць высакаякасных спіртоў, а значыць і гарэлкі.

У гэтым годзе і ў наступным збіраемся яшчэ замяніць на «Крышталі» старое абсталяванне на новае імпартнае, што дазволіць рэзка павялічыць якасць выпускаемай прадукцыі. Хоць яна і без таго высокая. На нядаўняй міжнароднай дэгустацыі, якая праходзіла ў Мінску, гарэлка «Белая Русь» і бальзам «Беларускі» атрымалі залатыя медалі, гарэлка «Крышталь-100» і настойка «Белавежская» — сярэбраныя ўзнагароды, а аперытыў «Мінск» — бронзавую.

Думаю, што вынікі дэгустацыі гавораць аб многім. У тым ліку і аб тым, што прадукцыя «Крышталя» заўсёды будзе ў пашане і будзе адпавядаць самым высокім патрабаванням пакупнікоў.

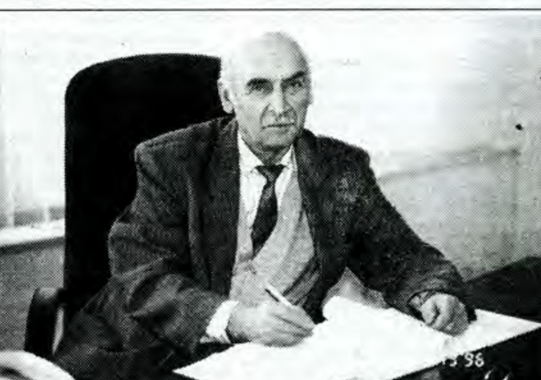
ВЫНІКІ РАБОТЫ
за дзесяць месяцаў 1996 года

ВА «Мінсккрухмалпром» выпускае гарэлкі белыя, каляровыя настойкі, каньяк, пладовае віно і іншыя алкагольныя вырабы.

Усяго за 10 месяцаў 1996 г. выраблена 3384,0 тыс. ДАЛ алкагольнай прадукцыі, у т. л. гарэлак белых — 2283 тыс. ДАЛ, каляровых настоек — 47 тыс. ДАЛ, брэндзі «Імперыял» — 252,0 тыс. ДАЛ, каньяку — 84,0 тыс. ДАЛ, напояў пладовых моцных — 718 тыс. ДАЛ.

Аб'ём вытворчасці ў супастаўных цэнах за 10 месяцаў 1996 г. склаў 484,4 млрд. руб., ці 106,9 працэнта да адпаведнага перыяду мінулага года.

За 10 месяцаў 1996 г. рэалізавана лікёра-гарэлачных вырабаў 2,0 млн. ДАЛ, у т. л. за межы рэспублікі — 0,2 млн. ДАЛ, у фірменных магазінах аб'яднання — 0,16 млн. ДАЛ, у г. Мінску — 1,2 млн. ДАЛ, Мінскай вобл. — 0,31 млн. ДАЛ, іншых абласцях РБ — 0,15 млн. ДАЛ.

Намеснік генеральнага дырэктара па галаўному заводу Юрый ПІЛІПЕНКА.

Інжынер Наталля СЯЛЁМІНА сочыць за якасцю спіртоў, якія прымяняюцца на заводзе. Кантроль вядзецца ў сучаснай лабараторыі на амерыканскім абсталяванні «HEWLETT PACKARD». Газавы храматограф вызначае канцэнтрацыю ў спіртах як шкодных, так і карысных мікраэлементаў. На вызначэнне якасці спірту і раскладанне яго на ўсе кампаненты неабходна прыкладна 30 хвілін.

…ву гарэлкі. Сёння на канвееры …00».

Майстар эксперыментальнага ўчастка канцэнтратаў па перапрацоўцы востра-духмянай сыравіны Ларыса ДРОБАТ і апаратчыца працэсу экстрагавання Раіса МАХНІНА ўважліва сочаць за работай абсталявання.

У цэху вырабляецца канцэнтраваная аснова для пладовых напояў «Крыжачок», «Налібоцкая пушча», «Вермут-Крышталь», «Прамень», бальзам «Мінск-Крышталь». У гэтым спісе хутка з'явяцца лікёр «Аксаміт» і аперытыў «Дыялог».

Сыравіна, якая ідзе на прыгатаванне экстракту, даволі разнастайная. Гэта палын, крываўнік, мята, чабор, мацярдушка, кмен, мускатны арэх, карыца, шыпшына, рабіна, эстрагон.

У рэспубліцы такі цэх адзіны. Сярод краін былога Саюза іх толькі два.

НАШ АДРАС:

Рэспубліка Беларусь.
220030 г. Мінск,
вул. Кастрычніцкая, 15.
Тэл. (017) 227-86-41.
Тэл./факс (017) 227-44-69.

Матэрыялы рэкламна-інфармацыйнай старонкі падрыхтаваў Уладзімір ЗДАНОВІЧ.
Фота і калаж Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

ПАСТАНОВА
Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
Аб зацвярджэнні тэксту праекта Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь са змяненнямі і дапаўненнямі, вынесенымі на рэспубліканскі рэферэндум 24 лістапада 1996 года групай дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Зацвердзіць тэкст праекта Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь са змяненнямі і дапаўненнямі, вынесенымі на рэспубліканскі рэферэндум 24 лістапада 1996 года групай дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь (прыкладаецца).
2. Накіраваць тэкст праекта Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь са змяненнямі і дапаўненнямі для апублікавання ў БЕЛТА, газеце «Звязда» і «Народнай газеце».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШАРЭЦКІ

14 лістапада 1996 г., г. Мінск
№ 791-XIII

Праект

КАНСТЫТУЦЫЯ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Мы, народ Рэспублікі Беларусь (Беларусі),
зыходзячы з адказнасці за цяперашні стан і будучыню Беларусі,
усведамляючы сябе паўнапраўным суб'ектам сусветнага супольніцтва і пацвярджаючы сваю прыхільнасць да агульначалавечых каштоўнасцей,
грунтуючыся на сваім неад'емным праве на самавызначэнне,
абапіраючыся на шматвяковую гісторыю развіцця беларускай дзяржаўнасці,
імкнучыся зацвердзіць правы і свабоды кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь,
жадаючы забяспечыць грамадзянскую згоду, непахісныя ўстоі народаўладдзя і прававой дзяржавы,
прымаем гэту Канстытуцыю — Асноўны Закон Рэспублікі Беларусь.

ГЛАВА 1. АСНОВЫ КАНСТЫТУЦЫЙНАГА ЛАДУ

Артыкул 1. Рэспубліка Беларусь — унітарная дэмакратычная сацыяльная прававая дзяржава.

Рэспубліка Беларусь валодае вяршэнствам і паўнатой улады на сваёй тэрыторыі, самастойна ажыццяўляе ўнутраную і знешнюю палітыку.

Рэспубліка Беларусь абараняе сваю незалежнасць і тэрытарыяльную цэласнасць, канстытуцыйны лад, забяспечвае законнасць і правапарадак.

Артыкул 2. Чалавек з'яўляецца найвышэйшай каштоўнасцю грамадства і дзяржавы.

Дзяржава адказная перад грамадзянінам за стварэнне ўмоў для свабоднага і годнага развіцця асобы. Грамадзянін адказны перад дзяржавай за няўхільнае выкананне абавязкаў, якія ўскладзены на яго Канстытуцыяй.

Артыкул 3. Адзінай крыніцай дзяржаўнай улады ў Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца народ. Народ ажыццяўляе сваю ўладу непасрэдна і праз прадстаўнічыя органы ў формах і межах, вызначаных Канстытуцыяй.

Любыя дзеянні па дасягненню дзяржаўнай улады гвалтоўнымі метадамі, а таксама шляхам іншага парушэння законаў Рэспублікі Беларусь караюцца згодна з законам.

Важнейшай крыніцай грамадскага багацця і дабрабыту з'яўляецца свабодная грамадска карысная праца.

Артыкул 4. Дэмакратыя ў Рэспубліцы Беларусь ажыццяўляецца на аснове разнастайнасці палітычных інстытутаў, ідэалогій і поглядаў.

Ідэалогія палітычных партый, рэлігійных або іншых грамадскіх аб'яднанняў, сацыяльных груп не можа ўстанаўлівацца ў якасці абавязковай для грамадзян.

Артыкул 5. Палітычныя партыі, іншыя грамадскія аб'яднанні, дзейнічаючы ў рамках Канстытуцыі і законаў Рэспублікі Беларусь, садзейнічаюць выяўленню і выказванню палітычнай волі грамадзян, удзельнічаюць у выбарах.

Палітычныя партыі і іншыя грамадскія аб'яднанні маюць права карыстацца дзяржаўнымі сродкамі масавай інфармацыі ў парадку, вызначаным законам.

Забараняецца стварэнне і дзейнасць палітычных партый, а таксама іншых грамадскіх аб'яднанняў, якія маюць на мэце гвалтоўнае змяненне канстытуцыйнага ладу ці вядуць прапаганду вайны, нацыянальнай, рэлігійнай і расавай варожасці.

Артыкул 6. Дзяржава грунтуецца на прынцыпе падзелу ўлад: заканадаўчай, выканаўчай і судовай. Дзяржаўныя органы ў межах сваіх паўнамоцтваў самастойныя: яны ўзаемадзейнічаюць паміж сабой, стрымліваюць і ўраўнаважваюць адзін аднаго.

Артыкул 7. Дзяржава, усе яе органы і службовыя асобы звязаны правам, дзейнічаюць у межах Канстытуцыі і прынятых у адпаведнасці з ёю законаў.

Прававыя акты або іх асобныя палажэнні, прызнаныя ва ўстаноўленым законам парадку супярэчнымі з палажэннямі Канстытуцыі, не маюць юрыдычнай сілы.

Нарматыўныя акты дзяржаўных органаў публікуюцца або даводзяцца да ўсеагульнага ведама іншым прадугледжаным законам спосабам.

Артыкул 8. Рэспубліка Беларусь прызнае прыярытэт агульнапрызнаных прынцыпаў міжнароднага права і забяспечвае адпаведнасць ім заканадаўства.

не дапускаецца заключэнне міжнародных дагавораў, якія супярэчаць Канстытуцыі.

Артыкул 9. Тэрыторыя Рэспублікі Беларусь з'яўляецца натуральнай умовай існавання і прасторавай мяжой самавызначэння народа, асновай яго дабрабыту і суверэнітэту Рэспублікі Беларусь.

Тэрыторыя Беларусі адзіная і неадчужальная.

Тэрыторыя падзяляецца на вобласці, раёны, гарады і іншыя адміністрацыйна-тэрытарыяльныя адзінкі.

Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел дзяржавы вызначаецца законам.

Артыкул 10. Грамадзяніну Рэспублікі Беларусь гарантуецца абарона і заступніцтва дзяржавы як на тэрыторыі Беларусі, так і за яе межамі.

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь па нараджэнню не можа быць пазбаўлены грамадзянства Рэспублікі Беларусь. Грамадзянін Рэспублікі Беларусь мае права змяніць сваё грамадзянства.

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь не можа быць выдадзены замежнай дзяржаве, калі іншае не прадугледжана міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь.

набыццё і страта грамадзянства ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з законам.

Артыкул 11. Замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства на тэрыторыі Беларусі карыстаюцца правамі і свабодамі і выконваюць абавязкі нароўні з грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, калі іншае не вызначана Канстытуцыяй, законамі і міжнароднымі дагаворамі.

Артыкул 12. Рэспубліка Беларусь можа надаваць права прытулку асобам, якія церпяць пераслед у іншых дзяржавах за палітычныя, рэлігійныя перакананні або нацыянальную прыналежнасць.

Артыкул 13. Дзяржава надае ўсім роўныя правы для ажыццяўлення гаспадарчай і іншай дзейнасці, акрамя забароненай законам, і гарантуе роўную абарону і роўныя ўмовы для развіцця ўсіх форм уласнасці.

Дзяржава ажыццяўляе рэгуляванне эканамічнай дзейнасці ў інтарэсах чалавека і грамадства.

Дзяржава прызнае права працоўных прымаць удзел у кіраванні прадпрыемствамі, арганізацыямі і ўстановамі ў мэтах павышэння эфектыўнасці іх работы, у размеркаванні прыбытку (даходу) і паляпшэнні сацыяльна-эканамічнага ўзроўню жыцця працоўных.

У выключнай уласнасці ўсяго народа знаходзяцца нетры, воды, расліннны і жывёльны свет у іх натуральным стане.

Законам могуць быць вызначаны іншыя аб'екты, якія знаходзяцца толькі ва ўласнасці дзяржавы, а таксама замацавана выключнае права дзяржавы на ажыццяўленне асобных відаў дзейнасці.

Артыкул 14. Дзяржава рэгулюе адносіны паміж сацыяльнымі, нацыянальнымі і іншымі супольнасцямі на аснове прынцыпаў роўнасці перад законам, павагі іх правоў і інтарэсаў.

Артыкул 15. Дзяржава адказная за захаванне гісторыка-культурнай спадчыны, свабоднае развіццё культур усіх нацыянальных супольнасцей, якія пражываюць у Рэспубліцы Беларусь.

Артыкул 16. Усе рэлігіі і веравызнанні роўныя перад законам. наданне якіх-небудзь пераваг або абмежаванняў адной рэлігіі або веравызнання ў адносінах да іншых не дапускаецца.

Забараняецца дзейнасць канфесійных арганізацый, іх органаў і прадстаўнікоў, якая накіравана супраць суверэнітэту Рэспублікі Беларусь, яе канстытуцыйнага ладу і грамадзянскай згоды ці звязана з парушэннем правоў і свабод грамадзян.

Адносіны дзяржавы і канфесій рэгулююцца законам.

Артыкул 17. Беларуская і руская мовы з'яўляюцца афіцыйнымі мовамі Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 18. Рэспубліка Беларусь у сваёй знешняй палітыцы зыходзіць з прынцыпаў роўнасці дзяржаў, непрымянення сілы або пагрозы сілай, непарушнасці межаў, мірнага ўрэгулявання спрэчак, неўмяшання ва ўнутраныя справы і іншых агульнапрызнаных прынцыпаў і нормаў міжнароднага права.

Рэспубліка Беларусь ставіць за мэту зрабіць сваю тэрыторыю бяз'ядзернай зонай, а дзяржаву — нейтральнай.

Артыкул 19. Сімваламі Рэспублікі Беларусь як суверэннай дзяржавы з'яўляюцца яе Дзяржаўны сцяг, Дзяржаўны герб і Дзяржаўны гімн.

Артыкул 20. Сталіца Рэспублікі Беларусь — горад Мінск. Статус горада Мінска вызначаецца законам.

ГЛАВА 2. АСОБА, ГРАМАДСТВА, ДЗЯРЖАВА

Артыкул 21. Забеспячэнне правоў і свабод грамадзян Рэспублікі Беларусь з'яўляецца найвышэйшай мэтай дзяржавы.

Дзяржава гарантуе правы і свабоды грамадзян Беларусі, замацаваныя ў Канстытуцыі, законах і прадугледжаныя міжнароднымі абавязацельствамі дзяржавы.

Артыкул 22. Усе роўныя перад законам і маюць права без усякай дыскрымінацыі на роўную абарону правоў і законных інтарэсаў.

Артыкул 23. Абмежаванне правоў і свабод асобы дапускаецца толькі ў выпадках, прадугледжаных законам, у інтарэсах нацыянальнай бяспекі, грамадскага парадку, абароны маралі, здароўя насельніцтва, правоў і свабод іншых асоб.

Ніхто не можа карыстацца перавагамі і прывілеямі, якія супярэчаць закону.

Артыкул 24. Кожны мае права на жыццё.

Дзяржава абараняе жыццё чалавека ад любых супрацьпраўных замахаў.

Смяротная кара да яе адмены можа прымяняцца ў адпаведнасці з законам як выключная мера пакарання за асабліва цяжкія злачынствы і толькі згодна з прыгаворам суда.

Артыкул 25. Дзяржава забяспечвае свабоду, недатыкальнасць і годнасць асобы. Абмежаванне або пазбаўленне асабістай свабоды магчыма ў выпадках і парадку, устаноўленых законам.

Асоба, узятая пад варту, мае права на судовую праверку законнасці яе затрымання або арышту.

Ніхто не павінен падвяргацца катаванням, жорсткаму, бесчалавечнаму або зневажальнаму для яго годнасці абыходжанню ці пакаранню, а таксама без яго згоды падвяргацца медыцынскім або іншым доследам.

Артыкул 26. Ніхто не можа быць прызнаны вінаватым у злачынстве, калі яго віна не будзе ў прадугледжаным законам парадку даказана і ўстаноўлена прыгаворам суда, які ўступіў у законную сілу. Той, каго абвінавачваюць, не павінен даказваць сваю невінаватасць.

Артыкул 27. Ніхто не павінен прымушацца даваць паказанні і тлумачэнні супраць самога сябе, членаў сваёй сям'і, блізкіх родных. Доказы, атрыманыя з парушэннем закона, не маюць юрыдычнай сілы.

Артыкул 28. Кожны мае права на абарону ад незаконнага ўмяшання ў яго асабістае жыццё, у тым ліку ад замаху на тайну яго карэспандэнцыі, тэлефонных і іншых паведамленняў, на яго гонар і годнасць.

Артыкул 29. Недатыкальнасць жылля і іншых законных уладанняў грамадзян гарантуецца. Ніхто не мае права без законнай падставы ўвайсці ў жыллё і іншае законнае ўладанне грамадзяніна супраць яго волі.

Артыкул 30. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права свабодна перамяшчацца і выбіраць месца жыхарства ў межах Рэспублікі Беларусь, пакідаць яе і беспераšкодна вяртацца назад.

Артыкул 31. Кожны мае права самастойна вызначаць свае адносіны да рэлігіі, асабіста або сумесна з іншымі вызнаваць любую рэлігію або не вызнаваць ніякай, выказваць і распаўсюджваць перакананні, звязаныя з адносінамі да рэлігіі, удзельнічаць у адпраўленні рэлігійных культаў, рытуалаў, абрадаў.

Артыкул 32. Шлюб, сям'я, мацярынства, бацькоўства і дзяцінства знаходзяцца пад абаронай дзяржавы.

Жанчына і мужчына па дасягненні шлюбнага ўзросту маюць права на добраахвотнай аснове ўступіць у шлюб і стварыць сям'ю. Муж і жонка раўнапраўныя ў сямейных адносінах.

Бацькі або асобы, якія іх замяняюць, маюць права і абавязаны выхоўваць дзяцей, клапаціцца аб іх здароўі, развіцці і навучанні. Дзіця не павінна падвяргацца жорсткаму абыходжанню або знявазе, прыцягвацца да работ, якія могуць нанесці шкоду яго фізічнаму, разумоваму або маральнаму развіццю. Дзеці абавязаны клапаціцца пра бацькоў, а таксама пра асоб, якія іх замяняюць, і аказваць ім дапамогу.

Артыкул 33. Кожнаму гарантуецца свабода поглядаў, перакананняў і іх свабоднае выказванне.

Ніхто не можа быць прымушаны да выказвання сваіх перакананняў або адмовы ад іх.

Манапалізацыя сродкаў масавай інфармацыі дзяржавай, грамадскімі аб'яднаннямі або асобнымі грамадзянамі, а таксама цэнзура не дапускаюцца.

Артыкул 34. Грамадзянам Рэспублікі Беларусь гарантуецца права на атрыманне, захоўванне і распаўсюджванне поўнай, дакладнай і своечасовай інфармацыі аб дзейнасці дзяржаўных органаў, грамадскіх аб'яднанняў, аб палітычным, эканамічным і міжнародным жыцці, стане навакольнага асяроддзя.

Дзяржаўныя органы, грамадскія аб'яднанні, службовыя асобы абавязаны даць грамадзяніну Рэспублікі Беларусь магчымасць азнаёміцца з матэрыяламі, якія закранаюць яго правы і законныя інтарэсы.

Артыкул 35. Свабода сходаў, мітынгаў, вулічных шэсцяў, дэманстрацый і пікетавання, якія не парушаюць правапарадак і правы іншых грамадзян Рэспублікі Беларусь, гарантуецца дзяржавай. Парадак правядзення ўказаных мерапрыемстваў вызначаецца законам.

Артыкул 36. Кожны мае права на свабоду аб'яднанняў.

Суддзі, пракурорскія работнікі, супрацоўнікі органаў унутраных спраў, Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь, органаў бяспекі, ваеннаслужачыя не могуць быць членамі палітычных партый і іншых грамадскіх аб'яднанняў, якія дамагаюцца палітычных мэт.

Артыкул 37. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права ўдзельнічаць у вырашэнні дзяржаўных спраў як непасрэдна, так і праз свабодна выбраных прадстаўнікоў. Непасрэдны ўдзел грамадзян у кіраванні справамі грамадства і дзяржавы забяспечваецца правядзеннем рэферэндумаў, абмеркаваннем праектаў законаў і пытанняў рэспубліканскага і мясцовага значэння, іншымі вызначанымі законам спосабамі.

Артыкул 38. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права свабодна выбіраць і быць выбранымі ў дзяржаўныя органы на аснове ўсеагульнага, роўнага, прамога выбарчага права пры тайным галасаванні.

Артыкул 39. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь незалежна ад расы, полу, этнічнай або рэлігійнай прыналежнасці ў адпаведнасці са сваімі здольнасцямі, прафесійнай падрыхтоўкай маюць права роўнага доступу да любых пасад у дзяржаўных органах.

Артыкул 40. Кожны мае права накіроўваць асабістыя або калектыўныя звароты ў дзяржаўныя органы.

Дзяржаўныя органы, а таксама службовыя асобы абавязаны разгледзець зварот і даць адказ па сутнасці ў вызначаны законам тэрмін. Адмова ад разгляду пададзенай заявы павінна быць пісьмова матываванай.

Артыкул 41. Грамадзянам Рэспублікі Беларусь гарантуецца права на працу як найбольш годны спосаб самасцвярджэння чалавека, гэта значыць права на выбар прафесіі, роду заняткаў і работы ў адпаведнасці з прызваннем, здольнасцямі, адукацыяй, прафесійнай падрыхтоўкай і з улікам грамадскіх патрэбнасцей, а таксама на здаровыя і бяспечныя ўмовы працы.

Дзяржава стварае ўмовы для поўнай занятасці насельніцтва. У выпадку незанятасці асобы па не залежных ад яе прычынах ёй гарантуецца навучанне новым спецыяльнасцям і павышэнне кваліфікацыі з улікам грамадскіх патрэбнасцей, а таксама дапамога па беспрацоўі ў адпаведнасці з законам.

Прымусовая праца забараняецца, акрамя работы або службы, якая вызначаецца прыгаворам суда або ў адпаведнасці з законам аб надзвычайным і ваенным становішчы.

Артыкул 42. Грамадзяне маюць права на абарону сваіх эканамічных і сацыяльных інтарэсаў, уключаючы права на аб'яднанне ў прафесійныя саюзы, заключэнне калектыўных дагавораў (пагадненняў) і права на забастоўку.

Артыкул 43. Асобы, якія працуюць па найму, маюць права на ўзнагароджанне за выкананую работу ў адпаведнасці з яе колькасцю, якасцю і грамадскім значэннем, але не ніжэй устаноўленага дзяржавай мінімальнага размеру. Жанчыны і мужчыны, дарослыя і непаўналетнія маюць права на роўнае ўзнагароджанне за працу роўнай вартасці.

Артыкул 44. Працоўныя маюць права на адпачынак. Для тых, хто працуе па найму, гэта права забяспечваецца ўстанаўленнем рабочага тыдня, які не перавышае 40 гадзін, скарочанай працягласцю работы ў начны час, прадастаўленнем штогадовых аплатных водпускаў, дзён штотыднёвага адпачынку.

Артыкул 45. Дзяржава гарантуе кожнаму права ўласнасці.

Уласнік мае права валодаць, карыстацца і распараджацца маёмасцю як аднаасобна, так і сумесна з іншымі асобамі. Уласнасць і права атрымання ў спадчыну гарантуюцца. Іх змест і межы ўстанаўліваюцца законам.

Прымусовае адчужэнне маёмасці дапускаецца толькі па матывах грамадскай неабходнасці пры захаванні ўмоў і парадку, вызначаных законам, са своечасовым і поўным кампенсаваннем кошту адчужанай маёмасці, а таксама згодна з прыгаворам суда.

Ажыццяўленне права ўласнасці не павінна наносіць шкоды навакольнаму асяроддзю, гісторыка-культурным каштоўнасцям, уціскаць правы і абараняемыя законам інтарэсы іншых асоб.

Артыкул 46. Грамадзянам Рэспублікі Беларусь гарантуецца права на ахову здароўя, уключаючы бясплатнае лячэнне ў дзяржаўных установах аховы здароўя.

Права грамадзян Рэспублікі Беларусь на ахову здароўя забяспечваецца таксама развіццём фізічнай культуры і спорту, мерамі па аздараўленню навакольнага асяроддзя, магчымасцю карыстання аздараўленчымі ўстановамі, удасканальваннем аховы працы.

Артыкул 47. Кожны мае права на спрыяльнае навакольнае асяроддзе і на пакрыццё шкоды, прычыненай парушэннем гэтага права.

Артыкул 48. Грамадзянам Рэспублікі Беларусь гарантуецца права на сацыяльнае забеспячэнне ў старасці, у выпадку хваробы, інваліднасці, страты працаздольнасці, страты карміцеля і ў іншых выпадках, прадугледжаных законам. Дзяржава праяўляе асаблівы клопат аб асобах, якія страцілі здароўе пры абароне дзяржаўных і грамадскіх інтарэсаў.

Артыкул 49. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права на жыллё. Гэта права забяспечваецца развіццём дзяржаўнага, грамадскага і прыватнага жыллёвага фонду, дзяржаўным садзейнічаннем грамадзянам у набыцці жылля.

Пазбаўленне жылля можа быць праведзена толькі на аснове судовага рашэння або згодна з законам, які прадугледжвае іншы парадак, што не супярэчыць прынцыпам грамадскай справядлівасці.

Артыкул 50. Кожны мае права на адукацыю.

Гарантуюцца даступнасць і бясплатнасць агульнай сярэдняй і прафесійна-тэхнічнай адукацыі.

Сярэдняя спецыяльная і вышэйшая адукацыя даступная для ўсіх у адпаведнасці са здольнасцямі кожнага. Кожны можа на конкурснай аснове бясплатна атрымаць адпаведную адукацыю ў дзяржаўных навучальных установах.

Артыкул 51. Кожны мае права захоўваць сваю нацыянальную (этнічную) прыналежнасць, таксама як ніхто не можа быць прымушаны да вызначэння і ўказання нацыянальнай (этнічнай) прыналежнасці.

Знявага нацыянальнай годнасці праследуецца згодна з законам.

Кожны мае права карыстацца роднай мовай, выбіраць мову зносін. Дзяржава гарантуе ў адпаведнасці з законам свабоду выбару мовы выхавання і навучання.

Артыкул 52. Кожны мае права на ўдзел у культурным жыцці. Гэта права забяспечваецца агульнадаступнасцю каштоўнасцей айчыннай і сусветнай культуры, якія знаходзяцца ў дзяржаўных і грамадскіх фондах, развіццём сеткі культурна-асветных устаноў.

Свабода мастацкай, навуковай, тэхнічнай творчасці і выкладання гарантуецца.

Інтэлектуальная ўласнасць ахоўваецца законам.

Артыкул 53. Кожны, хто знаходзіцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, абавязаны выконваць яе Канстытуцыю, законы і паважаць нацыянальныя традыцыі.

Артыкул 54. Кожны абавязаны паважаць годнасць, правы, свабоды, законныя інтарэсы іншых асоб.

Артыкул 55. Кожны абавязаны берагчы гісторыка-культурную спадчыну і іншыя культурныя каштоўнасці.

Артыкул 56. Ахова прыроднага асяроддзя — абавязак кожнага.

Артыкул 57. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь абавязаны прымаць удзел у фінансаванні дзяржаўных расходаў шляхам выплаты дзяржаўных падаткаў, пошлін і іншых плацяжоў.

Артыкул 58. Абарона Рэспублікі Беларусь — абавязак і свяшчэнны доўг грамадзяніна Рэспублікі Беларусь.

Парадак праходжання вайсковай службы, падставы і ўмовы вызвалення ад вайсковай службы ці замена яе альтэрнатыўнай вызначаюцца законам.

Артыкул 59. Ніхто не можа быць прымушаны да выканання абавязкаў, якія не прадугледжаны Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь і яе законамі, ці да адмаўлення ад сваіх правоў.

Артыкул 60. Дзяржава абавязана прымаць усе даступныя ёй меры дзеля стварэння ўнутранага і міжнароднага парадку, неабходнага для поўнага ажыццяўлення правоў і свабод грамадзян Рэспублікі Беларусь, прадугледжаных Канстытуцыяй.

Артыкул 61. Дзяржаўныя органы, службовыя і іншыя асобы, якім даверана выкананне дзяржаўных функцый, абавязаны ў межах сваёй кампетэнцыі прымаць неабходныя меры для ажыццяўлення і абароны правоў і свабод асобы.

Гэтыя органы і асобы нясуць адказнасць за дзеянні, якія парушаюць правы і свабоды асобы.

Артыкул 62. Кожнаму гарантуецца абарона яго правоў і свабод кампетэнтным, незалежным і непрадузятым судом у вызначаныя законам тэрміны.

З мэтай абароны правоў, свабод, гонару і годнасці грамадзяне маюць права спагнаць у судовым парадку як маёмасную шкоду, так і матэрыяльнае кампенсаванне маральнай шкоды.

Артыкул 63. Кожны мае права на юрыдычную дапамогу для ажыццяўлення і абароны правоў і свабод, у тым ліку права карыстацца ў любы момант дапамогай адвакатаў і іншых сваіх прадстаўнікоў у судзе, іншых дзяржаўных органах, органах мясцовага кіравання, на прадпрыемствах, ва ўстановах, у арганізацыях, грамадскіх аб'яднаннях і ў адносінах са службовымі асобамі і грамадзянамі. У выпадках, прадугледжаных законам, юрыдычная дапамога аказваецца за кошт дзяржаўных сродкаў.

Процідзеянне аказанню прававой дапамогі ў Рэспубліцы Беларусь забараняецца.

Артыкул 64. Ажыццяўленне прадугледжаных гэтай Канстытуцыяй правоў і свабод асобы можа быць прыпынена толькі ва ўмовах надзвычайнага або ваеннага становішча ў парадку і межах, вызначаных Канстытуцыяй і законам.

Пры ажыццяўленні асобых мер у перыяд надзвычайнага становішча не могуць абмяжоўвацца правы, прадугледжаныя ў артыкуле 24, частцы трэцяй артыкула 25, артыкулах 26, 31 Канстытуцыі.

ГЛАВА 3. ВЫБАРЧАЯ СІСТЭМА

Артыкул 65. Выбары дэпутатаў і іншых асоб, якія выбіраюцца на дзяржаўныя пасады народам, з'яўляюцца ўсеагульнымі: права выбіраць маюць грамадзяне Рэспублікі Беларусь, якія дасягнулі 18 гадоў.

У выбарах не ўдзельнічаюць грамадзяне, прызнаныя судом недзеяздольнымі, асобы, якія ўтрымліваюцца па прыгавору суда ў месцах пазбаўлення волі. У галасаванні не прымаюць удзелу асобы, у адносінах да якіх у парадку, устаноўленым крымінальна-працэсуальным заканадаўствам, выбрана мера стрымання — утрыманне пад вартай. Любое прамое або ўскоснае абмежаванне выбарчых правоў грамадзян у іншых выпадках з'яўляецца недапушчальным і караецца згодна з законам.

Артыкул 66. Узроставы цэнз дэпутатаў і іншых асоб, якія выбіраюцца на дзяржаўныя пасады, вызначаецца адпаведнымі законамі, калі іншае не прадугледжана Канстытуцыяй.

Артыкул 67. Выбары з'яўляюцца свабоднымі: выбаршчык асабіста вырашае, ці ўдзельнічаць яму ў выбарах і за каго галасаваць.

(Працяг на 7-й стар.)

Праект

КАНСТЫТУЦЫЯ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

(Працяг. Пачатак на 6-й стар.)

Падрыхтоўка і правядзенне выбараў праводзяцца адкрыта і галосна.

Артыкул 68. Выбары з'яўляюцца роўнымі: выбаршчыкі маюць роўную колькасць галасоў.

Колькасць выбаршчыкаў у кожнай выбарчай акрузе павінна быць прыкладна роўнай.

Кандыдаты, якія выбіраюцца на дзяржаўныя пасады народам, удзельнічаюць у выбарах на роўных падставах.

Артыкул 69. Выбары з'яўляюцца прамымі: дэпутаты выбіраюцца грамадзянамі непасрэдна.

Артыкул 70. Галасаванне на выбарах з'яўляецца тайным: кантроль за волевыяўленнем выбаршчыкаў у ходзе галасавання забараняецца.

Дэпутаты і іншыя асобы, выбраныя на дзяржаўныя пасады народам, могуць быць адкліканы з займаемай пасады ў выпадках і парадку, прадугледжаных законам.

Артыкул 71. Права вылучэння кандыдатаў у дэпутаты належыць грамадскім аб'яднанням, працоўным калектывам і грамадзянам у адпаведнасці з законам.

Артыкул 72. Расходы на падрыхтоўку і правядзенне выбараў ажыццяўляюцца за кошт дзяржавы ў межах выдзеленых на гэтыя мэты сродкаў.

Артыкул 73. Правядзенне выбараў забяспечваюць выбарчыя камісіі.

Парадак правядзення выбараў вызначаецца законамі Рэспублікі Беларусь.

Выбары не праводзяцца ў перыяд надзвычайнага або ваеннага становішча.

Артыкул 74. Для вырашэння важнейшых пытанняў дзяржаўнага і грамадскага жыцця могуць праводзіцца рэспубліканскія і мясцовыя рэферэндумы.

Парадак правядзення рэспубліканскіх і мясцовых рэферэндумаў вызначаецца законам Рэспублікі Беларусь.

ГЛАВА 4. ВЯРХОЎНЫ САВЕТ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 75. Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь з'яўляецца найвышэйшым прадстаўнічым пастаянна дзеючым і адзіным заканадаўчым органам дзяржаўнай улады Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 76. Вярхоўны Савет складаецца з 260 дэпутатаў, якія выбіраюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь.

Дэпутатам Вярхоўнага Савета можа быць любы грамадзянін Рэспублікі Беларусь, які валодае выбарчым правам і дасягнуў 21 года.

Артыкул 77. Тэрмін паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета — пяць гадоў.

Паўнамоцтвы Вярхоўнага Савета могуць быць датэрмінова спынены па пастанове Вярхоўнага Савета, прынятай большасцю не менш як дзве трэці ад выбраных дэпутатаў.

Выбары новага складу Вярхоўнага Савета назначаюцца не пазней чым за тры месяцы да заканчэння паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета.

Артыкул 78. Першая сесія Вярхоўнага Савета склікаецца Цэнтральнай камісіяй Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў не пазней чым праз 30 дзён пасля выбрання не менш як 174 дэпутатаў Вярхоўнага Савета.

Артыкул 79. Да выключных паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь адносяцца:

1) прыняцце Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і ўнясенне ў яе змяненняў;

2) прыняцце законаў Рэспублікі Беларусь;

3) назначэнне рэспубліканскіх рэферэндумаў;

4) назначэнне выбараў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў, утварэнне Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў;

5) назначэнне Старшыні Савета Міністраў, зацвярджэнне складу Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь і праграмы яго дзейнасці;

6) утварэнне і скасаванне міністэрстваў Рэспублікі Беларусь;

7) выбранне Канстытуцыйнага Суда Рэспублікі Беларусь;

8) выбранне Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь, Вышэйшага Гаспадарчага Суда Рэспублікі Беларусь, Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь;

9) выбранне Старшыні і членаў Праўлення нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь, Старшыні і Савета Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь;

10) вызначэнне асноўных напрамкаў унутрыпалітычнай і знешнепалітычнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь;

11) зацвярджэнне плана эканамічнага і сацыяльнага развіцця рэспублікі і дзяржаўнага бюджэту Рэспублікі Беларусь, а таксама справаздач аб іх выкананні;

12) устанаўленне рэспубліканскіх падаткаў і збораў, ажыццяўленне кантролю за грашовай эмісіяй;

13) вызначэнне ваеннай дактрыны;

14) ратыфікацыя і дэнансацыя міжнародных дагавораў Рэспублікі Беларусь;

15) вызначэнне парадку вырашэння пытанняў адміністрацыйна-тэрытарыяльнага ўладкавання Рэспублікі Беларусь;

16) заснаванне дзяржаўных узнагарод, класных чыноў і званняў Рэспублікі Беларусь;

17) выданне рэспубліканскіх актаў аб амністыі;

18) адмена распараджэнняў Старшыні Вярхоўнага Савета, Прэзідыума Вярхоўнага Савета, пастаноў і распараджэнняў Савета Міністраў;

19) адмена рашэнняў мясцовых Саветаў дэпутатаў у выпадку неадпаведнасці іх Канстытуцыі і законам Рэспублікі Беларусь.

Вярхоўны Савет можа вырашаць іншыя пытанні ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 80. Вярхоўны Савет прымае законы і пастановы.

Вярхоўны Савет правамоцны прымаць акты пры ўмове, што на яго пленарных пасяджэннях прысутнічае не менш як палова ад колькасці выбраных дэпутатаў Вярхоўнага Савета, калі іншае не прадугледжана Канстытуцыяй.

Прынятыя законы падпісваюцца Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт рэспублікі мае права не пазней чым у 10-дзённы тэрмін з дня атрымання закона вярнуць яго з матываванымі пярэчаннямі для новага абмеркавання. Калі Вярхоўны Савет зноў прымае закон, ён павінен быць падпісаны Прэзідэнтам.

Пастановы Вярхоўнага Савета падпісваюцца Старшынёй Вярхоўнага Савета.

Артыкул 81. Вярхоўны Савет выбірае з ліку дэпутатаў Вярхоўнага Савета Старшыню Вярхоўнага Савета, Першага намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета і намеснікаў Старшыні Вярхоўнага Савета.

Артыкул 82. Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь:

1) ажыццяўляе агульнае кіраўніцтва падрыхтоўкай пытанняў, якія падлягаюць разгляду Вярхоўным Саветам;

2) вядзе пасяджэнні Вярхоўнага Савета;

3) прадстаўляе Вярхоўны Савет ў адносінах з органамі і арганізацыямі ўнутры краіны і за мяжой;

4) падпісвае пастановы, прынятыя Вярхоўным Саветам;

5) прадстаўляе Вярхоўнаму Савету кандыдатуры для выбрання на пасады Першага намесніка і намеснікаў Старшыні Вярхоўнага Савета, Генеральнага пракурора, Старшыні Кантрольнай палаты;

6) кіруе работай апарату Вярхоўнага Савета.

Старшыня Вярхоўнага Савета выдае распараджэнні.

Першы намеснік і намеснікі Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь выконваюць па даручэнню Старшыні Вярхоўнага Савета асобныя яго абавязкі і замяшчаюць Старшыню Вярхоўнага Савета ў выпадку яго адсутнасці або немагчымасці ажыццяўлення ім сваіх абавязкаў.

Артыкул 83. Старшыня Вярхоўнага Савета выбіраецца тайным галасаваннем з ліку дэпутатаў Вярхоўнага Савета тэрмінам на пяць гадоў.

Старшыня Вярхоўнага Савета падсправаздачны Вярхоўнаму Савету.

Старшыня Вярхоўнага Савета ў выпадку парушэння Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь можа быць адкліканы з пасады па рашэнню не менш як дзвюх трацей правамоцнага складу Вярхоўнага Савета.

Заключэнне аб парушэнні Канстытуцыі Старшынёй Вярхоўнага Савета дае Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь пасля звароту да яго не менш як 40 дэпутатаў або не менш як дзвюх пастаянных камісій Вярхоўнага Савета.

Артыкул 84. Права заканадаўчай ініцыятывы ў Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь належыць дэпутатам Вярхоўнага Савета, пастаянным камісіям Вярхоўнага Савета, Савету Міністраў, Вярхоўнаму Суду, Вышэйшаму Гаспадарчаму Суду, Генеральнаму пракурору, а таксама грамадзянам, якія валодаюць выбарчым правам, у колькасці не менш як 50 тысяч чалавек.

Артыкул 85. Вярхоўны Савет выбірае з ліку дэпутатаў пастаянныя камісіі і іншыя органы для вядзення законапраектнай работы, папярэдняга разгляду і падрыхтоўкі пытанняў, якія адносяцца да ведання Вярхоўнага Савета, ажыццяўлення кантролю за выкананнем законаў.

У выпадку неабходнасці Вярхоўны Савет можа ствараць следчыя, рэвізійныя і іншыя часовыя камісіі.

Артыкул 86. Для арганізацыі работы Вярхоўнага Савета ствараецца Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

У склад Прэзідыума Вярхоўнага Савета ўваходзяць Старшыня Вярхоўнага Савета, Першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета, намеснікі Старшыні Вярхоўнага Савета, старшыні пастаянных камісій і іншыя дэпутаты ў парадку, прадугледжаным Рэгламентам Вярхоўнага Савета.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета ўзначальвае Старшыня Вярхоўнага Савета.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета захоўвае свае паўнамоцтвы аж да адкрыцця першай сесіі Вярхоўнага Савета новага склікання.

Артыкул 87. Паўнамоцтвы дэпутатаў Вярхоўнага Савета заканчваюцца з выбраннем новага складу Вярхоўнага Савета, правамоцнага для адкрыцця першай сесіі.

Артыкул 88. Дэпутат Вярхоўнага Савета ажыццяўляе свае паўнамоцтвы ў Вярхоўным Савеце на прафесійнай аснове або па яго жаданню не парываючы з вытворчай або службовай дзейнасцю.

Артыкул 89. Дэпутат Вярхоўнага Савета не нясе юрыдычнай адказнасці за сваю дзейнасць у Вярхоўным Савеце, якая ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Канстытуцыяй, як у перыяд выканання дэпутацкіх паўнамоцтваў, так і пасля іх спынення.

Дэпутат Вярхоўнага Савета не можа быць прыцягнуты да крымінальнай адказнасці, арыштаваны, іншым чынам пазбаўлены асабістай свабоды без згоды Вярхоўнага Савета, акрамя выпадкаў затрымання на месцы ўчынення злачынства.

Крымінальная справа супраць дэпутата Вярхоўнага Савета можа быць узбуджана Генеральным пракурорам са згоды Вярхоўнага Савета, а ў перыяд паміж сесіямі — са згоды Прэзідыума Вярхоўнага Савета.

Артыкул 90. Парадак дзейнасці Вярхоўнага Савета, яго органаў і дэпутатаў вызначаецца Рэгламентам Вярхоўнага Савета і іншымі законамі Рэспублікі Беларусь.

ГЛАВА 5. ПРЭЗІДЭНТ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 91. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь з'яўляецца найвышэйшым прадстаўніком улады ва ўнутраных і знешніх сферах дзейнасці дзяржавы і гарантам яе стабільнасці.

Артыкул 92. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь выбіраецца непасрэдна народам тэрмінам на шэсць гадоў.

Прэзідэнт не можа быць выбраны паўторна.

Кандыдаты на пасаду Прэзідэнта вылучаюцца не менш чым 70 дэпутатамі Вярхоўнага Савета, грамадзянамі Рэспублікі Беларусь — пры наяўнасці не менш як 100 тысяч подпісаў выбаршчыкаў.

Выбары Прэзідэнта назначаюцца Вярхоўным Саветам не пазней чым за пяць месяцаў і праводзяцца не пазней чым за два месяцы да сканчэння тэрміну паўнамоцтваў папярэдняга Прэзідэнта.

Калі пасада Прэзідэнта аказалася вакантнай, выбары праводзяцца не раней чым праз 30 дзён і не пазней чым праз 70 дзён з дня адкрыцця вакансіі.

Прэзідэнтам можа быць выбраны любы грамадзянін Рэспублікі Беларусь не маладзейшы за 40 гадоў, які валодае выбарчым правам і пражывае ў Рэспубліцы Беларусь не менш як дзесяць гадоў.

Артыкул 93. Лічыцца, што выбары адбыліся, калі ў галасаванні прынялі ўдзел больш паловы грамадзян Рэспублікі Беларусь, уключаных у спіс выбаршчыкаў.

Прэзідэнт лічыцца выбраным, калі за яго прагаласавала больш як палова грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія прынялі ўдзел у галасаванні.

Калі ні адзін з кандыдатаў не набраў неабходнай колькасці галасоў, то ў двухтыднёвы тэрмін праводзіцца другі тур галасавання па двух кандыдатах, якія атрымалі найбольшую колькасць галасоў выбаршчыкаў. Выбраным лічыцца кандыдат у Прэзідэнты, які атрымаў пры паўторным галасаванні большасць галасоў выбаршчыкаў, што прынялі ўдзел у галасаванні.

Парадак правядзення выбараў Прэзідэнта вызначаецца законам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 94. Прэзідэнт заступае на пасаду пасля прыняцця Прысягі наступнага зместу:

«Заступаючы на пасаду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, урачыста клянуся служыць народу Рэспублікі Беларусь, выконваць Канстытуцыю і законы Рэспублікі Беларусь, добрасумленна выконваць ускладзеныя на мяне высокія абавязкі».

Прысяга прыносіцца на пасяджэнні Вярхоўнага Савета пасля аб'яўлення вынікаў выбараў Прэзідэнта.

З моманту прынясення Прысягі нававыбраным Прэзідэнтам паўнамоцтвы папярэдняга Прэзідэнта спыняюцца.

Артыкул 95. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь:

1) падпісвае законы;

2) выдае дэкрэты і распараджэнні, якія ўступаюць у сілу пасля падпісання іх Старшынёй Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. Такі парадак не прымяняецца ў выпадку выдання ненарматыўных актаў індывідуальнага характару;

3) назначае службовых асоб Рэспублікі Беларусь у выпадках, прадугледжаных законам;

4) прадстаўляе рэспубліку ў міжнародна-прававых адносінах;

5) заключае ад імя Рэспублікі Беларусь дагаворы з замежнымі дзяржавамі;

6) прымае даверчыя і адзыўныя граматы акрэдытаваных пры ім дыпламатычных прадстаўнікоў замежных дзяржаў;

7) вырашае пытанні аб прыёме ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь, яго спыненні і прадастаўленні прытулку;

8) узнагароджвае дзяржаўнымі ўзнагародамі, прысвойвае класныя чыны і званні;

9) ажыццяўляе памілаванне асуджаных грамадзян, можа прыпыняць дзеянне судовых прыгавораў і рашэнняў;

10) па даручэнню Вярхоўнага Савета аб'яўляе становішча вайны, міру, а таксама ўводзіць надзвычайнае становішча;

11) ажыццяўляе іншыя паўнамоцтвы, ускладзеныя на яго Канстытуцыяй і законамі.

Артыкул 96. Прэзідэнт не можа займаць іншыя дзяржаўныя пасады, атрымліваць апрача заработнай платы грашовыя ўзнагароджанні, за выключэннем ганарараў за творы навукі, літаратуры і мастацтва.

Прэзідэнт не можа займацца камерцыйнай дзейнасцю, уваходзіць у склад заснавальнікаў прадпрыемстваў і арганізацый, якія маюць на мэце атрыманне прыбытку.

Прэзідэнт прыпыняе членства ў палітычных партыях і іншых грамадскіх аб'яднаннях, якія дамагаюцца палітычных мэт, на тэрмін сваіх паўнамоцтваў.

Артыкул 97. Прэзідэнт можа ў любы час падаць у адстаўку. Адстаўка Прэзідэнта прымаецца Вярхоўным Саветам.

Артыкул 98. Прэзідэнт можа быць зняты з пасады ў выпадку наўмыснага парушэння ім Канстытуцыі або іншага закона, а таксама датэрмінова вызвалены ад пасады па стану здароўя пастановай Вярхоўнага Савета, прынятай большасцю не менш як дзве трэці ад выбраных дэпутатаў Вярхоўнага Савета.

Пытанне аб зняцці Прэзідэнта можа быць пастаўлена па прапанове не менш як 70 дэпутатаў Вярхоўнага Савета. Заключэнне аб парушэнні Прэзідэнтам Канстытуцыі або закона даецца Канстытуцыйным Судом. З

моманту вынясення заключэння Канстытуцыйнага Суда Прэзідэнт не можа выконваць свае абавязкі да вынясення Вярхоўным Саветам канчатковага рашэння.

Заключэнне аб стане здароўя Прэзідэнта дае незалежная медыцынская камісія, утвораная з кваліфікаваных урачоў (не менш як 7 чалавек) па прапанове не менш як 70 дэпутатаў.

У выпадку зняцця Прэзідэнта ў сувязі з учыненнем злачынства справа па сутнасці абвінавачання разглядаецца Вярхоўным Судом.

Артыкул 99. У выпадку вакансіі пасады Прэзідэнта або немагчымасці выканання ім сваіх абавязкаў яго паўнамоцтвы да прынясення Прысягі нававыбраным Прэзідэнтам пераходзяць да Старшыні Вярхоўнага Савета.

У гэтым выпадку абавязкі Старшыні Вярхоўнага Савета пераходзяць да Першага намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета.

ГЛАВА 6. САВЕТ МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 100. Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь з'яўляецца найвышэйшым выканаўчым і распарадчым органам дзяржаўнай улады Рэспублікі Беларусь.

Кандыдатуры на пасаду Старшыні Савета Міністраў прапаноўваюцца групай дэпутатаў у колькасці не менш як 40 чалавек, ці пастаяннымі камісіямі, ці партыйнымі фракцыямі Вярхоўнага Савета.

Аналагічным чынам вылучаюцца кандыдатуры на пасады старшыні і членаў нацыянальнага банка, Старшыні Савета Кантрольнай палаты.

Артыкул 101. Склад Савета Міністраў прапануецца Старшынёй Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Савета Міністраў прадстаўляе на зацвярджэнне Вярхоўнаму Савету ўрадавую праграму.

Савет Міністраў складае свае паўнамоцтвы перад нававыбраным Вярхоўным Саветам на яго першай сесіі.

Артыкул 102. Савет Міністраў адказны перад Вярхоўным Саветам і падсправаздачны яму. Савет Міністраў не радзей аднаго разу ў год робіць справаздачу аб сваёй рабоце перад Вярхоўным Саветам.

Артыкул 103. Вярхоўны Савет можа выказаць вотум недаверу Савету Міністраў у цэлым ці асобным яго членам.

У выпадку вотуму недаверу Савету Міністраў у цэлым Старшыня Вярхоўнага Савета прадстаўляе на зацвярджэнне Вярхоўнага Савета новую кандыдатуру Старшыні Савета Міністраў.

У выпадку вотуму недаверу асобным членам Савета Міністраў Старшыня Савета Міністраў прапануе Вярхоўнаму Савету для зацвярджэння новыя кандыдатуры.

Савет Міністраў у цэлым або асобныя члены Савета Міністраў могуць заявіць аб сваёй адстаўцы Вярхоўнаму Савету ў любы час.

Артыкул 104. Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь:

1) ажыццяўляе меры па забеспячэнню і абароне правоў і свабод грамадзян, абароне інтарэсаў дзяржавы, ахове ўласнасці, грамадскага парадку, нацыянальнай бяспекі і абараназдольнасці;

2) распрацоўвае і ўносіць у Вярхоўны Савет прапановы па эканамічнаму і сацыяльнаму развіццю краіны, дзяржаўнаму бюджэту Рэспублікі Беларусь, прымае меры па выкананню прынятых Вярхоўным Саветам рашэнняў;

3) ажыццяўляе ў адпаведнасці з законамі Рэспублікі Беларусь дзяржаўнае кіраванне народнай гаспадаркай і сацыяльным развіццём, забяспечвае рацыянальнае выкарыстанне і ахову прыродных рэсурсаў, прымае меры па ўмацаванню грашовай і крэдытнай сістэмы, арганізуе кіраванне дзяржаўнымі прадпрыемствамі, установамі і арганізацыямі;

4) утварае ў выпадку неабходнасці камітэты, галоўныя ўпраўленні і іншыя ведамствы пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;

5) ажыццяўляе кіраўніцтва дзейнасцю выканаўчых і распарадчых органаў мясцовых Саветаў дэпутатаў;

6) адмяняе акты міністэрстваў і ведамстваў Рэспублікі Беларусь, выканаўчых і распарадчых органаў мясцовых Саветаў дэпутатаў;

7) вырашае іншыя пытанні дзяржаўнага кіравання.

Артыкул 105. Савет Міністраў у межах сваёй кампетэнцыі выдае пастановы і распараджэнні, якія абавязковыя да выканання на ўсёй тэрыторыі рэспублікі.

Артыкул 106. Міністэрствы Рэспублікі Беларусь кіруюць даручанымі ім сферамі дзяржаўнага кіравання або ажыццяўляюць міжгаліновае кіраванне, падпарадкоўваючыся Савету Міністраў.

Міністэрствы нясуць адказнасць за стан і развіццё даручаных ім галін і сфер кіравання.

Артыкул 107. Кампетэнцыя Савета Міністраў, парадак яго дзейнасці, адносіны Савета Міністраў з іншымі дзяржаўнымі органамі, а таксама пералік міністэрстваў вызначаюцца на аснове Канстытуцыі Законам аб Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

ГЛАВА 7. СУД

Артыкул 108. Судовая ўлада ў Рэспубліцы Беларусь належыць судам.

Судаўладкаванне ў Рэспубліцы Беларусь вызначаецца законам.

Утварэнне надзвычайных судоў забараняецца.

Артыкул 109. Кандыдатуры на пасады членаў Вярхоўнага Суда Рэспублікі Беларусь, Вышэйшага Гаспадарчага Суда Рэспублікі Беларусь вылучаюцца пастаяннымі камісіямі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь з улікам рэкамендацый Вышэйшага Судовага Савета Рэспублікі Беларусь, у які ўваходзяць па тры прадстаўнікі ад названых судоў і Канстытуцыйнага Суда, а таксама старшыні абласных судоў і горада Мінска.

Суддзі пры ажыццяўленні правасуддзя незалежныя і падпарадкоўваюцца толькі закону.

Якое-небудзь умяшанне ў дзейнасць суддзяў па выкананню правасуддзя недапушчальнае і цягне адказнасць па закону.

Артыкул 110. Суддзі не могуць ажыццяўляць прадпрымальніцкую дзейнасць, выконваць іншую аплатную работу, акрамя выкладчыцкай і навукова-даследчай.

Падставы для выбрання (назначэння) суддзяў на пасады і іх вызвалення прадугледжваюцца законам.

Артыкул 111. Суды ажыццяўляюць правасуддзе на аснове Канстытуцыі, законаў і прынятых у адпаведнасці з імі іншых нарматыўных актаў.

Калі пры разглядзе канкрэтнай справы суд прыйдзе да вываду аб неадпаведнасці нарматыўнага акта Канстытуцыі або іншаму закону, ён прымае рашэнне ў адпаведнасці з Канстытуцыяй і законам і ставіць ва ўстаноўленым парадку пытанне аб прызнанні дадзенага нарматыўнага акта неканстытуцыйным.

Артыкул 112. Справы ў судах разглядаюцца калегіяльна, а ў прадугледжаных законам выпадках — аднаасобна суддзямі.

Артыкул 113. Разбор спраў ва ўсіх судах адкрыты.

Слуханне спраў у закрытым судовым пасяджэнні допускаецца толькі ў выпадках, вызначаных законам, з захаваннем усіх правіл судаводства.

Артыкул 114. Правасуддзе ажыццяўляецца на аснове спаборнасці і роўнасці бакоў у працэсе.

Артыкул 115. Бакі маюць права на абскарджанне рашэнняў, прыгавораў і іншых судовых пастаноў.

ГЛАВА 8. КАНСТЫТУЦЫЙНЫ КАНТРОЛЬ

Артыкул 116. Кантроль за канстытуцыйнасцю нарматыўных актаў у дзяржаве ажыццяўляецца Канстытуцыйным Судом Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 117. Канстытуцыйны Суд Рэспублікі Беларусь выбіраецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь з кваліфікаваных спецыялістаў у галіне права ў колькасці 11 суддзяў. Тэрмін паўнамоцтваў членаў Канстытуцыйнага Суда — 11 гадоў. Гранічны ўзрост членаў Канстытуцыйнага Суда — 65 гадоў.

Кандыдатуры на пасаду суддзяў Канстытуцыйнага Суда могуць прапаноўвацца дэпутатамі Вярхоўнага Савета ад свайго імя або па даручэнню дзяржаўных органаў рэспубліканскага значэння, а таксама пастаяннымі камісіямі Вярхоўнага Савета.

Суддзі Канстытуцыйнага Суда не могуць ажыццяўляць прадпрымальніцкую дзейнасць, выконваць іншую аплатную работу, акрамя выкладчыцкай і навукова-даследчай.

Суддзі Канстытуцыйнага Суда маюць права ў любы час падаць у адстаўку.

Прамое або ўскоснае ўздзеянне на Канстытуцыйны Суд або яго членаў, звязанае з дзейнасцю па ажыццяўленню канстытуцыйнага кантролю, недапушчальнае і цягне адказнасць па закону.

Артыкул 118. Канстытуцыйны Суд па прапановах Старшыні Вярхоўнага Савета, пастаянных камісій Вярхоўнага Савета, не менш як 40 дэпутатаў Вярхоўнага Савета, Вярхоўнага Суда, Вышэйшага Гаспадарчага Суда, Генеральнага пракурора, грамадскіх аб'яднанняў рэспубліканскага значэння, а таксама грамадзян у парадку, устаноўленым законам, дае заключэнні:

аб адпаведнасці законаў, міжнародных дагаворных і іншых абавязацельстваў Рэспублікі Беларусь Канстытуцыі, міжнародна-прававым актам, ратыфікаваным Рэспублікай Беларусь;

аб адпаведнасці прававых актаў міждзяржаўных утварэнняў, у якія ўваходзіць Рэспубліка Беларусь, пастаноў Савета Міністраў, а таксама актаў Вярхоўнага Суда, Вышэйшага Гаспадарчага Суда, Генеральнага пракурора, якія маюць нарматыўны характар, Канстытуцыі, законам і міжнародна-прававым актам, ратыфікаваным Рэспублікай Беларусь;

аб парушэнні Канстытуцыі Старшынёй Вярхоўнага Савета.

Артыкул 119. Канстытуцыйны Суд у абавязковым парадку разглядае канстытуцыйнасць пытанняў і іх фармулёвак, вынесеных на разгляд рэспубліканскіх рэферэндумаў.

(Заканчэнне на 7-й стар.)

Праект

КАНСТЫТУЦЫЯ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 6-й і 7-й стар.)

Канстытуцыйны Суд мае права паводле свайго меркавання разгледзець пытанне аб адпаведнасці прававых актаў любога дзяржаўнага органа, нарматыўных актаў грамадскіх аб'яднанняў Канстытуцыі і законам, міжнародна-прававым актам, ратыфікаваным Рэспублікай Беларусь.

Канстытуцыйны Суд пры разглядзе законаў, міжнародных дагавораў і іншых прававых актаў мае права даваць афіцыйнае тлумачэнне Канстытуцыі і законаў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 120. Прававыя акты, міжнародныя дагаворныя або іншыя абавязацельствы, прызнаныя Канстытуцыйным Судом неканстытуцыйнымі з прычыны парушэння імі правоў і свабод чалавека, лічацца не маючымі юрыдычнай сілы ў цэлым ці ў пэўнай іх частцы з моманту прыняцця адпаведнага акта.

Іншыя прававыя акты дзяржаўных органаў і грамадскіх аб'яднанняў, міжнародныя дагаворныя або іншыя абавязацельствы, прызнаныя Канстытуцыйным Судом не адпавядаючымі Канстытуцыі, законам або міжнародна-прававым актам, ратыфікаваным Рэспублікай Беларусь, лічацца страціўшымі сілу ў цэлым або ў пэўнай іх частцы з моманту, які вызначаецца Канстытуцыйным Судом.

Нарматыўна-прававыя акты міждзяржаўных утварэнняў, у якія ўваходзіць Рэспубліка Беларусь, прызнаныя Канстытуцыйным Судом не адпавядаючымі Канстытуцыі, законам або міжнародна-прававым актам, лічацца не дзеючымі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь у цэлым або ў пэўнай іх частцы з моманту, які вызначаецца Канстытуцыйным Судом.

Канстытуцыйны Суд выносіць рашэнні простай большасцю галасоў ад поўнага складу суддзяў.

Артыкул 121. Заключэнні Канстытуцыйнага Суда з'яўляюцца канчатковымі, абскарджанню і апратэставанню не падлягаюць.

Артыкул 122. Канстытуцыйны Суд мае права ўносіць прапановы ў Вярхоўны Савет аб неабходнасці змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі, а таксама аб прыняцці і змяненні законаў. Такія прапановы падлягаюць абавязковаму разгляду Вярхоўным Саветам.

Артыкул 123. Суддзі Канстытуцыйнага Суда не могуць быць прыцягнуты да крымінальнай адказнасці, арыштаваны, іншым чынам пазбаўлены асабістай свабоды без згоды Вярхоўнага Савета, акрамя выпадкаў затрымання на месцы ўчынення злачынства.

Крымінальная справа супраць члена Канстытуцыйнага Суда можа быць узбуджана Генеральным пракурорам са згоды Вярхоўнага Савета.

Артыкул 124. Старшыня Канстытуцыйнага Суда і яго намеснік выбіраюцца суддзямі Канстытуцыйнага Суда тэрмінам на тры гады.

Кампетэнцыя, арганізацыя і парадак дзейнасці Канстытуцыйнага Суда вызначаюцца законам.

ГЛАВА 9. ПРАКУРАТУРА

Артыкул 125. Нагляд за дакладным і аднастайным выкананнем законаў міністэрствамі і іншымі падведамнымі Савету Міністраў органамі, мясцовымі прадстаўнічымі і выканаўчымі органамі, прадпрыемствамі, арганізацыямі і ўстановамі, грамадскімі аб'яднаннямі, службовымі асобамі і грамадзянамі ўскладаецца на Генеральнага пракурора Рэспублікі Беларусь і падначаленых яму пракурораў.

Пракуратура ажыццяўляе нагляд за выкананнем законаў пры расследаванні злачынстваў, адпаведнасцю закону судовых рашэнняў па грамадзянскіх, крымінальных справах і справах аб адміністрацыйных правапарушэннях, у выпадках, прадугледжаных законам, праводзіць папярэдняе следства, падтрымлівае дзяржаўнае абвінавачанне ў судах.

Артыкул 126. Адзіную і цэнтралізаваную сістэму органаў пракуратуры ўзначальвае Генеральны пракурор, які выбіраецца Вярхоўным Саветам.

Ніжэйстаячыя пракуроры назначаюцца Генеральным пракурорам.

Артыкул 127. Генеральны пракурор і ніжэйстаячыя пракуроры незалежныя ў ажыццяўленні сваіх паўнамоцтваў і кіруюцца толькі законам. У сваёй дзейнасці Генеральны пракурор падсправаздачны Вярхоўнаму Савету.

Артыкул 128. Кампетэнцыя, арганізацыя і парадак дзейнасці органаў пракуратуры вызначаюцца законам.

ГЛАВА 10. КАНТРОЛЬНАЯ ПАЛАТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 129. Кантроль за выкананнем рэспубліканскага бюджэту, выкарыстаннем дзяржаўнай уласнасці, выкананнем актаў Вярхоўнага Савета, якія рэгулююць адносіны дзяржаўнай уласнасці, гаспадарчыя, фінансавыя і падатковыя адносіны, ажыццяўляе Кантрольная палата.

Артыкул 130. Кантрольная палата ўтвараецца Вярхоўным Саветам, дзейнічае пад яго кіраўніцтвам і падсправаздачная яму.

Артыкул 131. Старшыня Кантрольнай палаты выбіраецца Вярхоўным Саветам тэрмінам на пяць гадоў.

Артыкул 132. Кампетэнцыя, арганізацыя і парадак дзейнасці Кантрольнай палаты вызначаюцца законам.

ГЛАВА 11. МЯСЦОВАЕ КІРАВАННЕ І САМАКІРАВАННЕ

Артыкул 133. Мясцовае кіраванне і самакіраванне ажыццяўляецца грамадзянамі праз мясцовыя Саветы дэпутатаў, выканаўчыя і распарадчыя органы, органы тэрытарыяльнага грамадскага самакіравання, мясцовыя рэферэндумы, сходы і іншыя формы прамога ўдзелу ў дзяржаўных і грамадскіх справах.

Артыкул 134. Мясцовыя Саветы дэпутатаў выбіраюцца грамадзянамі адпаведных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак тэрмінам на чатыры гады.

Кіраўнікі ўсіх мясцовых Саветаў дэпутатаў, а таксама выканаўчых і распарадчых органаў выбіраюцца грамадзянамі на тэрмін дзейнасці мясцовага Савета дэпутатаў адпаведнай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі.

Артыкул 135. Мясцовыя Саветы дэпутатаў, выканаўчыя і распарадчыя органы ў межах кампетэнцыі вырашаюць пытанні мясцовага значэння зыходзячы з агульнадзяржаўных інтарэсаў і інтарэсаў насельніцтва, якое пражывае на адпаведнай тэрыторыі, выконваюць рашэнні вышэйстаячых дзяржаўных органаў.

Артыкул 136. Да выключнай кампетэнцыі мясцовых Саветаў дэпутатаў адносяцца:

зацвярджэнне праграм эканамічнага і сацыяльнага развіцця, мясцовых бюджэтаў і справаздач аб іх выкананні;

выбранне кіруючых органаў і службовых асоб мясцовых Саветаў дэпутатаў;

устанаўленне ў адпаведнасці з законам мясцовых падаткаў і збораў;

вызначэнне ў межах, устаноўленых законам, парадку кіравання і распараджэння камунальнай уласнасцю;

назначэнне мясцовых рэферэндумаў.

Артыкул 137. Мясцовыя Саветы дэпутатаў, выканаўчыя і распарадчыя органы на падставе дзеючага заканадаўства прымаюць рашэнні, якія маюць абавязковую сілу на адпаведнай тэрыторыі.

Артыкул 138. Рашэнні мясцовых Саветаў дэпутатаў, якія не адпавядаюць заканадаўству, адмяняюцца вышэйстаячымі Саветамі дэпутатаў.

Рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, якія не адпавядаюць заканадаўству, адмяняюцца адпаведнымі Саветамі дэпутатаў, вышэйстаячымі выканаўчымі і распарадчымі органамі.

Рашэнні мясцовых Саветаў дэпутатаў, іх выканаўчых і распарадчых органаў, якія абмяжоўваюць або парушаюць правы, свабоды і законныя інтарэсы грамадзян, а таксама ў іншых прадугледжаных заканадаўствам выпадках могуць быць абскарджаны ў суд.

Артыкул 139. У выпадку сістэматычнага або грубага парушэння мясцовым Саветам дэпутатаў патрабаванняў заканадаўства ён можа быць распушчаны Вярхоўным Саветам. Іншыя падставы датэрміновага спынення паўнамоцтваў мясцовых Саветаў дэпутатаў вызначаюцца законам.

Артыкул 140. Кампетэнцыя, парадак стварэння і дзейнасці органаў мясцовага кіравання і самакіравання вызначаюцца законам.

ГЛАВА 12. ФІНАНСАВА-КРЭДЫТНАЯ СІСТЭМА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 141. Фінансава-крэдытная сістэма Рэспублікі Беларусь уключае бюджэтную сістэму, банкаўскую сістэму, а таксама фінансавыя сродкі пазабюджэтных фондаў, прадпрыемстваў, устаноў, арганізацый і грамадзян.

на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь праводзіцца адзіная бюджэтна-фінансавая, падатковая, грашова-крэдытная, валютная палітыка.

Артыкул 142. Бюджэтная сістэма Рэспублікі Беларусь уключае рэспубліканскі і мясцовыя бюджэты.

Даходы бюджэту фарміруюцца за кошт падаткаў, якія вызначаюцца законам, іншых абавязковых плацяжоў, а таксама іншых паступленняў.

Агульнадзяржаўныя расходы ажыццяўляюцца за кошт рэспубліканскага бюджэту ў адпаведнасці з яго расходнай часткай.

У адпаведнасці з законам у Рэспубліцы Беларусь могуць ствацца пазабюджэтныя фонды.

Артыкул 143. Парадак складання, зацвярджэння і выканання бюджэтаў і дзяржаўных пазабюджэтных фондаў вызначаецца законам.

Артыкул 144. Справаздача аб выкананні рэспубліканскага бюджэту прадстаўляецца на разгляд Вярхоўнага Савета не пазней пяці месяцаў з дня заканчэння справаздачнага фінансавага года.

Справаздачы аб выкананні мясцовых бюджэтаў падаюцца на разгляд адпаведных Саветаў дэпутатаў у вызначаны заканадаўствам тэрмін.

Справаздачы аб выкананні рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў публікуюцца.

Артыкул 145. Банкаўская сістэма Рэспублікі Беларусь складаецца з Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь і іншых банкаў. Нацыянальны банк рэгулюе крэдытныя адносіны, грашовае абарачэнне, вызначае парадак разлікаў і валодае выключным правам эмісіі грошай.

ГЛАВА 13. ДЗЕЯННЕ КАНСТЫТУЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ І ПАРАДАК ЯЕ ЗМЯНЕННЯ

Артыкул 146. Канстытуцыя валодае найвышэйшай юрыдычнай сілай. Законы і іншыя акты дзяржаўных органаў выдаюцца на падставе і ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь.

У выпадку разыходжання закона з Канстытуцыяй дзейнічае Канстытуцыя, а ў выпадку разыходжання іншага нарматыўнага акта з законам дзейнічае закон.

Артыкул 147. Пытанне аб змяненні і дапаўненні Канстытуцыі разглядаецца Вярхоўным Саветам па ініцыятыве не менш як 250 тысяч грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія валодаюць выбарчым правам, не менш як 70 дэпутатаў Вярхоўнага Савета, Канстытуцыйнага Суда.

Артыкул 148. Закон аб змяненні і дапаўненні Канстытуцыі можа быць прыняты пасля двух абмеркаванняў і адабрэнняў Вярхоўным Саветам з прамежкам не менш трох месяцаў.

Змяненні і дапаўненні Канстытуцыі не праводзяцца ў перыяд надзвычайнага становішча, а таксама ў апошнія шэсць месяцаў паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета.

Артыкул 149. Канстытуцыя, законы аб унясенні ў яе змяненняў і дапаўненняў, аб увядзенні ў дзеянне Канстытуцыі і ўказаных законаў, акты аб тлумачэнні Канстытуцыі лічацца прынятымі, калі за іх прагаласавала не менш як дзве трэці ад выбраных дэпутатаў Вярхоўнага Савета.

Змяненні і дапаўненні Канстытуцыі могуць быць праведзены праз рэферэндум. Рашэнне аб змяненні і дапаўненні Канстытуцыі шляхам рэферэндуму лічыцца прынятым, калі за яго прагаласавала дзве трэці грамадзян, унесеных у спісы для галасавання.

ГЛАВА 14. ЗАКЛЮЧНЫЯ І ПЕРАХОДНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь 1994 года са змяненнямі і дапаўненнямі, прынятымі на рэспубліканскім рэферэндуме 24 лістапада 1996 года, уступае ў сілу з дня яе апублікавання, за выключэннем асобных яе палажэнняў і артыкулаў, якія ўступаюць у сілу ў парадку і ў тэрміны, устаноўленыя гэтай главой.

Адначасова спыняецца дзеянне Закона Рэспублікі Беларусь «Аб парадку ўступлення ў сілу Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь» ад 15 сакавіка 1994 года.

2. Законы, указы і іншыя акты, якія дзейнічалі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь да ўвядзення ў дзеянне Канстытуцыі са змяненнямі і дапаўненнямі, прынятымі на рэспубліканскім рэферэндуме 24 лістапада 1996 года, прымяняюцца ў частцы, якая не супярэчыць Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.

3. У двухмесячны тэрмін з дня ўступлення ў сілу Канстытуцыі са змяненнямі і дапаўненнямі, прынятымі на рэспубліканскім рэферэндуме 24 лістапада 1996 года, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь утварае Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь і выбірае Старшыню Савета Міністраў.

Да ўтварэння Савета Міністраў і назначэння Старшыні Савета Міністраў функцыі Урада і яго кіраўніка выконваюць Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь і Прэм'ер-міністр.

4. Усе органы і службовыя асобы Рэспублікі Беларусь, выбраныя і назначаныя ў парадку і на тэрміны, прадугледжаныя Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь 15 сакавіка 1994 года (да ўступлення ў сілу Канстытуцыі са змяненнямі і дапаўненнямі, прынятымі на рэспубліканскім рэферэндуме 24 лістапада 1996 года), выконваюць свае функцыі да заканчэння сваіх паўнамоцтваў, калі іншае не прадугледжана гэтай главой.

5. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь набывае правы і абавязкі і ажыццяўляе паўнамоцтвы, устаноўленыя Канстытуцыяй са змяненнямі і дапаўненнямі, прынятымі на рэспубліканскім рэферэндуме 24 лістапада 1996 года, з дня ўступлення яе ў сілу.

Тэрмін паўнамоцтваў Прэзідэнта (шэсць гадоў) вылічваецца з дня яго выбрання — 10 ліпеня 1994 года.

«РЭФЕРЭНДУМ АДБУДЗЕЦЦА...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Прэзідэнт расказаў аб саракамінутнай тэлефоннай размове, якая адбылася ў той жа дзень з Прэзідэнтам Расіі Барысам Ельцыным. Паводле яго слоў, з гутаркі высветлілася, што Барыс Мікалаевіч недастаткова добра інфармаваны аб падзеях, якія адбываюцца ў Беларусі. Спроба трымаць Прэзідэнта Расіі ў поўным няведанні аб сапраўднай сітуацыі ў нашай краіне прывяла да таго, што асобныя выступленні нешматлікай апазіцыі падаюцца амаль што як пачатак грамадзянскай вайны. Прэзідэнт Беларусі праінфармаваў расійскага калегу аб рэальным становішчы спраў у краіне. Прэзідэнт Расійскай Федэрацыі выказаўся за тое, каб кампраміс паміж дзвюма галінамі ўлады быў дасягнуты. Аляксандр Лукашэнка яшчэ раз нагадаў дэпутатам аб тых захадах, якія былі ім зроблены апошнім часам дзеля згоды і стабільнасці ў грамадстве.

Ацэньваючы сённяшнюю сітуацыю, ён падкрэсліў, што далейшы кампраміс магчымы толькі ў тым выпадку, калі дэпутаты адклічуць назад свае прапановы аб імпічменце, які можна адназначна расцаніць як палітычны шантаж у адносінах да Прэзідэнта. Калі кіраўніцтва Вярхоўнага Савета спыніць нагнятанне абстаноўкі, то гэта станоўча адаб'ецца на стабілізацыі ў грамадстве, людзі змогуць нармальна жыць і працаваць, адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Ён паведаміў, што адмовіўся ад смаленскай сустрэчы з кіраўніцтвам расійскага парламента, для ўдзелу ў якой туды адправіўся Сямён Шарэцкі, бо не бачыць у ёй неабходнасці. У той жа час Аляксандр Лукашэнка не выключыў, што ў пятніцу, 22 лістапада, можа адбыцца яго сустрэча з прэм'ер-міністрам Расіі Віктарам Чарнамырдзіным.

Дэпутаты Вярхоўнага Савета, якія прысутнічалі на сустрэчы з Прэзідэнтам, заявілі аб сваёй салідарнасці з пазіцыяй кіраўніка дзяржавы па важнейшых пытаннях унутрыпалітычнага і эканамічнага развіцця дзяржавы.

Ларыса ЛАЗАР, БЕЛТА.

Post Factum

Гэты дзень у гісторыі

21 лістапада прыблізна 1125 года нарадзіўся Фрыдрых 1 Барбароса, германскі кароль і імператар Свяшчэннай Рымскай імперыі. Спрабаваў падпарадкаваць паўночнаітальянскія гарады, але пацярпеў паражэнне ад войскаў Ламбардскай лігі ў бітве пры Леньяна (1176).

21 лістапада 1694 года нарадзіўся Вальтэр (Мары Франсуа Аруэ), французскі пісьменнік і філосаф. Яго проза разнастайная па тэмах і жанрах: філасофскія аповесці «Кандыд, ці Аптымізм», «Прастадушны», трагедыі ў стылі класіцызму («Брут»), сатырычная паэма «Арлеанская нявінніца», ён жа аўтар «Філасофскіх лістоў», «Філасофскага слоўніка».

У гэты дзень у 1737 годзе ў мястэчку Урэчча (цяпер пасёлак у Любанскім раёне) вядомая ў Беларусі мецэнатка Ганна Радзівіл (паходзіла з беларускага роду князёў Сангушкаў) заснавала шкляную мануфактуру, якая была першай люстраной мануфактурай не толькі ў Вялікім княстве Літоўскім, але і ва ўсёй Рэчы Паспалітай.

21 лістапада 1920 года нарадзіўся вядомы савецкі кампазітар Ян Фрэнкель (аўтар песень «Рускае поле», «Жураўлі», «Для цябе» і інш.).

21 лістапада 1926 года пачаў сваю работу Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Якуба Коласа.

Сёння адзначаецца сусветны дзень прывітанняў. Ідэя правядзення гэтага дня зарадзілася ў братоў Майкла і Браяна Маккармак з амерыканскага штата Небраска як рэакцыя на ўзмацненне міжнароднай напружанасці ў 1973 годзе.

Народны каляндар

Сёння — Міхайлаў дзень. Прыходзіў, як спявалі ў песні, «з халодным ветрам». Між ім і Міколам зімовым, які надыходзіў праз месяц, народная метэаралогія ўстанавіла непасрэдную залежнасць: «Калі на Міхайлаў дзень сціcне мароз, то ў Міколаў дзень адпусціць», «Калі Міхайла ў снягу, то і Пасха ў снягу». Палявыя работы даўно ўжо былі скончаны, што таксама было адзначана: «Прыйшоў Міхал — усіх з поля паспіхаў».

Віншуем са шлюбам ГРЫВІЦКАГА Сяргея і БУТАР Аксану (г. Маладзечна).
Зычым ладу, здароўя, дабрабыту, радасці і шчасця на ўсё жыццё.
Грывіцкі І. С., в. Сінькі.

Віншую швагра Алега Сцяпанавіча ШЧАТКО з днём нараджэння. Жадаем поспехаў, радасці ў жыцці, усіх зямных даброт.
Вікенцій Дудзіч.

Сардэчна віншуем з днём нараджэння Зою Барысаўну КАСЦЕЦКУЮ з в. Леніна. Жадаем моцнага здароўя, шчасця, усіх даброт.
Муж, дзеці.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.
Рэгістрацыйны нумар 1.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Брэсце — 33-640, Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-31-98. ФАКС: 32-04-52, 68-28-77.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 96665. Індэкс 63850.
Зак. № 7335.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12